

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**PRIMERJAVA UREDITVE FINANČNIH NALOŽB IN NALOŽBENIH
NEPREMIČNIN V SLOVENSКИH, MEDNARODNIH IN AMERIŠKIH
RAČUNOVODSKIH STANDARDIH**

Ljubljana, december 2006

MAJA LAMPRET

IZJAVA

Študentka Maja Lampret izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Simona Čadeža, in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

1. UVOD	4
2. RAČUNOVODSKI STANDARDI	5
2.1. RAZLAGA GLAVNIH POJMOV	5
2.1.1. SLOVENSKI RAČUNOVODSKI STANDARDI	5
2.1.2. MEDNARODNI RAČUNOVODSKI STANDARDI.....	5
2.1.3. SMERNICE EVROPSKE UNIJE	6
2.1.4. SPLOŠNO SPREJETA RAČUNOVODSKA NAČELA	7
2.2. PRIMERJAVA STANDARDOV	8
2.2.1. PRIMERJAVA MRS (MSRP) IN SRS.....	9
2.2.2. PRIMERJAVA MRS (MSRP) IN US GAAP	11
2.3. POSTOPKI SPREJEMANJA STANDARDOV	15
2.3.1. POSTOPEK SPREJEMANJA SRS	15
2.3.2. POSTOPEK SPREJEMANJA MRS.....	16
2.3.3. POSTOPEK SPREJEMANJA US GAAP	16
3. MEDNARODNE RAČUNOVODSKE ORGANIZACIJE	17
3.1. ORGANIZACIJE, KI SODELUJEJO PRI SPREJEMANJU SRS	17
III.2. ORGANIZACIJE, KI SODELUJEJO PRI SPREJEMANJU MRS	18
3.2.1 ODBOR ZA MEDNARODNE RAČUNOVODSKE STANDARDE (IASB)	18
3.2.2. SKRBNIKI (ANG. TRUSTEES).....	19
3.2.3. SOSVET ZA STANDARDE (SAC)	19
3.2.4. SVET ZA POJASNJEVANJE MEDNARODNIH STANDARDOV RAČUNOVODSKEGA POROČANJA (IFRIC).....	19
3.2.5. MEDNARODNO ZDRUŽENJE RAČUNOVODSKIH STROKOVNJAKOV (IFAC)	20
3.2.6. MEDNARODNA ORGANIZACIJA KOMISIJ ZA VREDNOSTNE PAPIRJE (IOSCO).....	20
3.2.7. EVROPSKI STROKOVNI ODBOR ZA RAČUNOVODSTVO (FEE)	21
3.2.8. EVROPSKA SVETOVALNA SKUPINA ZA RAČUNOVODSKO POROČANJE (EFRAG).....	21
3.3. ORGANIZACIJE, KI SODELUJEJO PRI SPREJEMANJU GAAP	21
3.3.1 ODBOR ZA FINANČNO-RAČUNOVODSKE STANDARDE (FASB)	21
3.3.2. AMERIŠKI INŠTITUT KVALIFICIRANIH JAVNIH RAČUNOVODIJ (AICPA).....	22
3.3.3. KOMISIJA ZA NADZOR DELOVANJA BORZ IN TRGA VREDNOSTNIH PAPIRJEV (SEC) ...	22
3.3.4. AMERIŠKO ZDRUŽENJE RAČUNOVODIJ (AAA)	22
IV. FINANČNE NALOŽBE	23
4.1. RAZVRŠČANJE FINANČNIH NALOŽB	24
4.1.2. PRERAZVRŠTITEV SREDSTEV MED KATEGORIJAMI	27
4.2. PRIPOZNAVANJE IN ODPRAVLJANJE PRIPOZNAVNIH FINANČNIH NALOŽB	28
4.3. ZAČETNO RAČUNOVODSKO MERJENJE FINANČNIH NALOŽB	29
4.4. PREVREDNOTOVANJE FINANČNIH NALOŽB	30

4.5. USKUPNJEVANJE FINANČNIH NALOŽB	34
4.6. RAZKRIVANJE FINANČNIH NALOŽB	35
<u>5. NALOŽBENE NEPREMIČNINE</u>	<u>37</u>
5.1. RAZVRŠČANJE NALOŽBENIH NEPREMIČNIN.....	37
5.2. PRIPOZNAVANJE IN ODPRAVLJANJE PRIPOZNANJ NALOŽBENIH NEPREMIČNIN.....	38
5.3. ZAČETNO RAČUNOVODSKO MERJENJE NALOŽBENIH NEPREMIČNIN....	39
5.4. PREVREDNOTOVANJE NALOŽBENIH NEPREMIČNIN.....	40
5.5. USKUPNJEVANJE NALOŽBENIH NEPREMIČNIN	41
5.6. RAZKRIVANJE NALOŽBENIH NEPREMIČNIN	42
<u>VI. SKLEP</u>	<u>43</u>
<u>LITERATURA</u>	<u>45</u>
<u>VIRI.....</u>	<u>46</u>

PRILOGE

1. UVOD

Računovodstvo v podjetju ima več nalog, med drugim tudi spremljanje poslovnih dogodkov, ekonomskih subjektov in pripravljanje temeljnih poslovnih poročil. Med poročila štejemo: bilanco stanja, izkaz poslovnega izida, izkaz finančnega izida in izkaz gibanja kapitala. Računovodstvo se ukvarja z vrednostnim spremljanjem in preučevanjem dogodkov, ki lahko kakor koli vplivajo na sredstva, obveznosti do virov sredstev, stroške, odhodke, prihodke in poslovni izid.

Trenutno poteka v svetu globalizacija računovodskih standardov. Namen globalizacije je poenotenje računovodskih standardov različnih držav, da bi bila lažja primerjava računovodskih izkazov podjetji iz različnih delov sveta. Taki računovodski standardi so v Evropi mednarodni standardi računovodskega poročanja in v Združenih državah Amerike splošno sprejeta računovodska načela. Organizacije, ki sprejemajo ti dve vrsti standardov, se trudijo vzpostaviti skupna pravila, ki bi bila veljavna po celem svetu.

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo je tudi za našo državo začela veljati evropska uredba o obvezni uporabi mednarodnih standardov računovodskega poročanja z letom 2005 za vsa podjetja, ki pripravljajo skupinske računovodske izkaze in ki imajo svoje vrednostne papirje na organiziranem trgu vrednostnih papirjev v Evropski uniji (Kusterle, 2005, str. 7).

Od 1. januarja letos v Sloveniji veljajo prenovljeni slovenski računovodski standardi. Glede na prejšnje standarde (veljavne od januarja 2002) so največje spremembe doživele finančne naložbe. Prej so imele dolgoročne finančne naložbe svoj standard (SRS 3) in kratkoročne finančne naložbe svojega (SRS 6). V novih standardih pa so vse finančne naložbe opisane skupaj pod SRS 3. Tudi v mednarodnih računovodskih standardih so vse finančne naložbe opisane skupaj, in sicer skupaj z vsemi finančnimi inštrumenti. Prejšnji slovenski računovodski standardi niso vsebovali svojega standarda za naložbene nepremičnine, medtem ko novi ga, in sicer je to SRS 6.

Namen moje diplomske naloge je prikaz izbranih podobnosti in razlik med slovenskimi, mednarodnimi in ameriškimi računovodskimi standardi na področju finančnih naložb in naložbenih nepremičnin.

V drugem poglavju je opredeljena razlaga glavnih štirih pojmov, na katerih temelji moje diplomsko delo, nekaj splošnih razlik med tremi vrstami standardov ter postopki sprejemanja le-teh. V tretjem poglavju predstavljam organizacije, ki sodelujejo pri sprejemanju računovodskih standardov v Sloveniji, Evropi in Združenih državah Amerike. Četrto in peto poglavje sta jedro moje diplomske naloge, saj predstavljata ureditev finančnih naložb in naložbenih nepremičnin v treh omenjenih vrstah standardov.

2. RAČUNOVODSKI STANDARDI

2.1. RAZLAGA GLAVNIH POJMOV

2.1.1. SLOVENSKI RAČUNOVODSKI STANDARDI

Domača teoretska zamisel računovodenja je predstavljena v kodeksu računovodskih načel. Ta je bil prvokrat oblikovan in sprejet leta 1972, v zadnji dopolnjeni obliki pa ga je sprejel strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo 22. marca 1995. Slovenski računovodski standardi izhajajo iz tega splošnega domačega teoretskega okvira (Slovenski računovodski standardi 2006, str. I).

Slovenski računovodski standardi (odslej SRS) so pravila o strokovnem ravnanju na področju računovodenja, ki jih oblikuje Slovenski inštitut za revizijo. Temeljijo na Zakonu o gospodarskih družbah. SRS določajo strokovna pravila računovodenja ter dopolnjujejo in podrobneje opredeljujejo zakonske določbe in opredelitve. So torej pravila stroke, ki zakonsko določena temeljna pravila in zahteve računovodenja podrobneje razčlenjujejo, pojasnjujejo in določajo način njihove uporabe (Slovenski računovodski standardi 2006, str. I).

SRS se nanašajo predvsem na gospodarske družbe, glede na svoje potrebe pa jih uporabljajo tudi druga podjetja, zavodi in celo državne organizacije, če to posebej določajo ustrezni državni predpisi (Slovenski računovodski standardi 2006, str. I).

SRS so izvirna združitev domače računovodske teorije z mednarodnimi zahtevami, zlasti mednarodnimi standardi računovodskega poročanja in direktivami Evropske unije (Slovenski računovodski standardi 2006, str. I).

Danes obstaja 30 splošnih in 8 posebnih SRS, njihova razvrstitev pa je prikazana v Prilogi 1. V Prilogi 2 so prikazana pojasnila Slovenskega inštituta za revizijo k SRS.

2.1.2. MEDNARODNI RAČUNOVODSKI STANDARDI

Izraz mednarodni računovodski standardi (odslej MRS) se uporablja v dveh pomenih, ki jih pojasnujem v nadaljevanju.

Izraz se uporablja kot sinonim za računovodske standarde, ki jih izdaja Odbor za mednarodne računovodske standarde (odslej IASB¹) in se uporabljajo v različnih državah v svetu. Njihovo nasprotje so nacionalni računovodski standardi, ki jih sprejme posamezna država. V ožjem ali bolj natančnem pomenu pa so MRS standardi, ki jih je izdal Svet za mednarodne računovodske standarde (IASC²) do aprila 2001 (Vezjak, 2003, str. 33).

¹ International Accounting Standards Board.

² International Accounting Standards Committee.

IASB je ob ustanovitvi od svojega predhodnika IASC prevzel do tedaj sprejete standarde (MRS) in pojasnila, ki jih je izdal Strokovni odbor za pojasnjevanje (odslej SIC³). Od aprila 2001 se standardi, ki jih sprejema IASB, imenujejo Mednarodni standardi računovodskega poročanja (odslej MSRP). K MSRP spadajo še pojasnila, ki jih izdaja Odbor za pojasnjevanje mednarodnih standardov računovodskega poročanja (odslej IFRIC⁴) (Vezjak, 2003, str. 33).

MSRP torej vključujejo (Vezjak, 2003, str. 33):

- MRS (izdane do aprila 2001),
- Pojasnila SIC (izdana do marca 2002),
- MSRP (izdani od aprila 2001) in
- Pojasnila IFRIC (izdana od marca 2002).

MRS ne temeljijo na predpisih, saj niso vezani na posamezno državo in tudi ne razveljavljajo predpisov posameznih držav. Praviloma se uporabljajo kot podlaga za oblikovanje obveznih računovodskih rešitev v posameznih državah in kot mednarodne norme v državah, ki imajo svoje računovodske zahteve. Uporaba MRS je od leta 2005 obvezna za podjetja iz držav Evropske unije (odslej EU), ki sestavljajo uskupinjene računovodske izkaze in so uvrščena na organizirane trge vrednostnih papirjev v EU (Vozel, 2004, str. 3).

V Prilogi 3 in 4 sta prikazani shemi trenutno veljavnih MSRP in njihovih pojasnil.

2.1.3. SMERNICE EVROPSKE UNIJE

Računovodsko poročanje v državah članicah EU temelji predvsem na direktivah (smernicah)⁵ in uredbah (regulativah)⁶. Za računovodsko poročanje so pomembne predvsem (Vezjak, 2003, str. 34):

- 4. (četrt) direktiva o letnem obračunu družb nekaterih pravnih oblik,
- 7. (sedma) direktiva o konsolidiranem letnem obračunu ter z vidika nadzora
- 8. (osma) direktiva o dovoljenju osebam, ki so pooblašcene za obvezno revizijo računovodskih izkazov.

Četrta smernica Evropske Unije (78/660/EGS)

³ Standing interpretations committee – SIC.

⁴ International financial reporting interpretations committee.

⁵ Smernice EU so izvedeni, sekundarni pravni viri evropskega pravnega reda. Smernica je zavezujoča glede cilja, ki ga je treba doseči, vendar prepušča državnim oblastem izbiro oblike in metod. Niso neposredno uporabne, ampak služijo kot sredstvo za približevanje pravnih ureditev med državami članicami.

⁶ Regulativa je splošno veljavna in zavezujoča kot zakon v nacionalnem pravu, in sicer v celoti in se neposredno uporablja v vseh državah članicah. Veljati začne v vseh državah članicah hkrati in predstavlja tipično sredstvo za poenotenje.

Četrta smernica predstavlja temeljno direktivo, ki v EU ureja področje računovodenja. Pogajanja o vsebini Četrte smernice so se začela leta 1968, z uveljavitvijo 25. julija 1978 in je bila podlaga za druge računovodske direktive. Od sprejetja je bila že devetkrat spremenjena, nazadnja 18. junija 2003⁷ (Mahkovic, 2004, str. 14).

Četrta smernica v svoji izvorni obliki ureja naslednja področja (Mahkovic, 2004, str. 14):

- načela sestavitve letnega zaključka,
- razčlenbo bilance stanja in izkaza poslovnega izida,
- načela vrednotenja,
- najmanjšo vsebino pojasnil k izkazom in poslovnega poročila,
- revizijo in
- razkritje.

Sedma smernica Evropske Unije (83/349/EGS)

Sedma smernica, ki je začela veljati 13. junija 1983, ureja skupinske računovodske izkaze. Za model uskupinjenih računovodskih izkazov in pravila vrednotenja se sklicuje na Četrto smernico. Enako kot Četrta se tudi Sedma smernica zavezuje k reviziji in objavi revidiranih računovodskih izkazov z letnim poročilom in poročilom revizorja (Mahkovic, 2004, str. 15).

Katere družbe so zavezane k pripravi računovodskih izkazov, smernica natančno določa. Smernica naroča, da je treba skupinske izkaze sestaviti, ko ima obvladujoča družba ali katera od odvisnih družb pravno obliko katere od kapitalskih družb. Obravnavana smernica pa vsebuje celo vrsto olajšav tega bremena.

Direktiva določa, da morajo obvladujoče družbe sestavljati skupinske računovodske izkaze, če izpolnjujejo katero od naslednjih predpostavk (Mahkovic, 2004, str. 15):

- obvladujoči družbi pripada večina glasovalnih pravic v odvisni družbi,
- obvladujoča družba ima pravico do imenovanja večino članov upravnega, vodstvenega ali nadzornega organa odvisne družbe in je hkrati njen družbenik,
- obvladujoča družba ima obvladujoč vpliv na odvisno družbo na podlagi pogodbe in je hkrati njen družbenik.

2.1.4. SPLOŠNO SPREJETA RAČUNOVODSKA NAČELA

⁷ Dne 18. junija 2003 je bila sprejeta direktiva 2003/51/EC, ki spreminja 4. in 7. direktivo in direktivi o letnih računovodskih izkazih in konsolidiranih računovodskih izkazih bank in drugih finančnih institucij ter zavarovalnic. Te spremembe so odpravile neskladnosti med direktivami in MRS, ki so veljavni od 1. maja 2002.

Splošno sprejeta računovodska načela (odslej US GAAP⁸) so računovodski standardi Združenih držav Amerike, vendar se od države do države do neke mere razlikujejo. So temeljna pravila za finančno poročanje. Ta pravila predstavljajo ogrodje, ki določa, katere informacije so vključene v finančna poročila in kako so te informacije predstavljene. Fraza US GAAP vsebuje osnovne cilje finančnega poročanja skupaj s številnimi širokimi koncepti in podrobnimi pravili. Besede, kot so cilji, standardi, koncept, domneve, metode in pravila, so velikokrat uporabljene za opisovanje US GAAP. Tuja podjetja, ki zbirajo kapital od ameriških investitorjev, ponavadi izdajajo finančna poročila v skladu z US GAAP (Meigs, Meigs, Meigs, 1995, str. 9–11).

V US GAAP sta izražena predvsem dva koncepta, in sicer primerljivost (med različnimi podjetji) in zanesljivost. Naj poudarim, da ni temeljnega spiska US GAAP in da nova računovodska načela nastajajo neprestano, ko organizacije vstopajo v nove delovne aktivnosti (Meigs, Meigs, Meigs, 1995, str. 11).

Nekaj značilnosti splošno sprejetih računovodskih načel (Meigs, Meigs, Meigs, 1995, str. 11):

- izvirajo iz tradicije, izkušenj in uradnih odlokov,
- zahtevajo podporo oblasti in sredstva uveljavljanja,
- so včasih nezavezujoča,
- se lahko spremenijo, ko se pokažejo pomanjkanja v obstoječih pravilih,
- morajo biti razumljiva in so zavezujoča za vse udeležence.

2.2. PRIMERJAVA STANDARDOV

Prvič se je potreba po harmoniziranih računovodskih standardih pojavila, ko so se podjetja in organizacije začela širiti preko državnih meja in pri tem naletela na številne težave zaradi razlik. Prav zaradi teh težav se je želja po enotnih računovodskih standardih razširila zelo hitro (Žepič, 2005, str. 9).

Mednarodne organizacije so zavezane sestavljati računovodske izkaze po različnih standardih. Posamezne družbe morajo pripraviti izkaze po standardih svoje države, nato pa še po standardih države, v kateri ima sedež obvladujoča družba. Sestava teh izkazov zahteva veliko časa in znanja ter s tem povzroča tudi precejšnje stroške (Žepič, 2005, str. 9).

Pri oblikovanju prejšnjih MRS je bil v ospredje postavljen namen zблиževanja računovodskih načel in mednarodnega poenotenja finančnoracunovodskih rešitev. Poenotenje računovodskih rešitev in načel pa ima zagotovo nekaj prednosti in slabosti (Žepič, 2005, str. 9–10).

Prednosti (Melavc, 2003, str. 21):

- povečanje primerljivosti računovodskih informacij,

⁸ Generally accepted accounting principles.

- zmanjšanje stopnje nerazumevanja pri zunanjem poročanju,
- izboljšanje mednarodne razmestitve sredstev,
- olajšanje proučevanja oziroma analiziranja računovodskih izkazov,
- zmanjšanje stroškov transnacionalnih poslovnih sistemov v zvezi s pripravo vzporednih računovodskih izkazov,
- dvig ravni računovodstva,
- hitrejši razvoj računovodstva v posameznih državah.

Slabosti (Žepič, 2005, str. 10–11):

- iskanje nacionalnih standardov, ki bi bili mednarodno sprejeti (nacionalni standardi se namreč razvijajo brez sodelovanja drugih držav in brez upoštevanja drugačnih interesov),
- ni jasno, po katerih pravnih sistemih so MSRP interpretirani (pri dvomljivih vprašanjih bi bile izbrane nacionalne metode),
- vpliv kulturnih dejavnikov,
- neenake informacijske potrebe različnih uporabnikov.

2.2.1. PRIMERJAVA MRS (MSRP) IN SRS

Temeljne razlike med SRS in MRS (MSRP)

Med SRS in MRS (MSRP) obstajajo naslednje bistvene razlike:

1. Namen nastanka

SRS so nastali z namenom, da oblikovanje računovodskih izkazov ni prepuščeno le znanju in interesu zaposlenih v podjetju. S sprejetimi standardi temeljijo računovodske rešitve na teoretičnih posplošitvah izkušenj stroke. Le tako so lahko računovodski izkazi pripravljeni razumljivo, prikazujejo bistvene zadeve, so zanesljivi in medsebojno primerljivi (Bregar, 1999, str. 5).

MRS se uporabljajo kot lastni standardi države le v primeru, ko le-ta nima svojih, sicer pa so bili sprejeti z namenom, da bi države v nacionalnih standardih odpravljale razlike glede na mednarodne standarde. Poleg tega se MRS uporabljajo kot skupna rešitev več držav, ki sicer imajo lastne, a različne računovodske rešitve (Bregar, 1999, str. 5). MRS so se začeli razvijati, da bi izboljšali računovodsko poročanje lastnikom, posojilodajalcem, poslovnim strankam, državi in zaposlenim. Njihova pozornost je zato namenjena obračunskim letnim računovodskim izkazom (Vozel, 2004, str. 6).

Domača stroka se pri sprejemanju računovodskih rešitev naslanja na že sprejete rešitve v MRS, vendar mora mnogokrat oblikovati tudi svoje lastne, saj so tiste v MRS preohlapne. MRS predstavljajo splošen okvir za oblikovanje SRS (Lakner, 2004, str. 5).

2. Zaporedje standardov

Zaporedje standardov je posledica njihovega nastanka. Vseh 30 splošnih SRS je bilo sprejetih naenkrat. Standardi od 31 naprej so namenjeni računovodskim rešitvam v zavarovalnicah, društvih in invalidskih organizacijah, zadrugah, gospodarskih javnih službah, nepridobitnih organizacijah, podjetjih v stečaju ali likvidaciji, vzajemnih skladih in pri malih samostojnih podjetnikih (Slovenski računovodski standardi 2006, str. II–III). Zaporedje standardov v SRS je logično. SRS 1–7 obdelujejo sredstva po naraščajoči likvidnosti, SRS 8–12 obdelujejo obveznosti do virov sredstev po rastoči zapadlosti, SRS 13–16 obdelujejo stroške, SRS 17 odhodke, SRS 18 prihodke, SRS 19 pa vrste poslovnega in finančnega izida. SRS 20–30 opredeljujejo računovodsko obračunavanje, predračunavanje, analiziranje in informiranje (Lakner, 2004, str. 5).

MRS (MSRP) nastajajo izključno glede na potrebe in so v primerjavi s SRS brez logičnega zaporedja. Le redki obdelujejo posamezno ekonomsko kategorijo (MRS 18 – Prihodki) in le bankam je namenjen samostojen standard (MRS 30 – Razkritja v računovodskih izkazih bank in podobnih finančnih institucij) (Bregar, 1999, str. 6).

3. Usmerjenost standardov

Tretja temeljna razlika med SRS in MRS je, da so MRS usmerjeni predvsem v zunanje poročanje, medtem ko so SRS obsežnejši, saj se opredeljujejo tudi glede računovodskega predračunavanja, nadziranja in analiziranja (Bregar, 1999, str. 6).

4. Zasnova standarda

Med MRS in SRS so razlike tudi v zasnovi standarda. Zasnova SRS je naslednja (Slovenski računovodski standardi 2006, str. IV):

- A. Uvod
- B. Standard
 - Razvrščanje;
 - pripoznavanje in odpravljanje pripoznanj;
 - začetno računovodsko merjenje;
 - prevrednotovanje;
 - uskupinjevanje;
 - razkrivanje;
- C. Opredelitve ključnih pojmov
- D. Pojasnila
- E. Datum sprejetja in začetka uporabe

MRS so sestavljeni iz primerjalne preglednice sprememb členov, cilja, področja, opredelitve pojmov, vsebinskih poglavij, najnujnejših razkritij in datuma uveljavitve (Bregar, 1999, str. 7).

Področja, ki jih natančneje pokrivajo MSRP

Že ob prvem pregledu in primerjavi MSRP in SRS je razvidno, da so v MSRP standardi, ki pokrivajo tematiko, ki je SRS ne ali pa jo zgolj bežno v okviru kakšnega drugega standarda. Sem spadajo predvsem področja, povezana s posebnimi zahtevami uporabnikov računovodskih izkazov, ki izboljšujejo informiranost zainteresiranih (Kusterle, 2004, str. 28).

MSRP obravnavajo področje medletnega poročanja, medtem ko je v SRS ta tema obravnavana zgolj v enem odstavku standarda, ki pokriva določen računovodski izkaz. Podobno je tudi s poročanjem po odsekih, ki ga ureja MRS 14. MRS 24 natančneje postavlja zahteve glede razkrivanja povezanih strank, MRS 10 pa obravnava dogodke po datumu bilance stanja. Za primerljivost informacij v mednarodnem okolju je pomemben tudi MRS 21 – Vplivi sprememb deviznih tečajev, kar SRS zopet rešujejo le v posameznih odstavkih v vsakem standardu. V MRS 29 je obravnavana tematika računovodskega poročanja v hiperinflacijskih gospodarstvih, česar SRS ne pokrivajo. Omenjena problematika je nakazana zgolj v Uvodu v SRS, in sicer je opisano, kakšne so značilnosti hiperinflacije, in dodajajo, da bi bilo v primeru le-te potrebno pripraviti poseben SRS in opustiti opiranje na splošne SRS (Kusterle, 2004, str. 28).

Področja, ki jih natančneje pokrivajo SRS

SRS poleg obračunskih rešitev obravnavajo tudi računovodsko predračunavanje, računovodsko nadziranje in računovodsko proučevanje. Ta področja v MSRP niso zajeta. Posebna pozornost je v SRS posvečena tudi knjigovodskim listinam in poslovnim knjigam. Več je tudi obravnavanja stroškov, saj imajo SRS za vsako vrsto stroškov svoj standard. Takega ločevanja stroškov MSRP ne poznajo (Kusterle, 2004, str. 28).

V okviru posebnih SRS se le-ti lotevajo več vrst različnih organizacij, kot so društva in invalidske organizacije, zadruga, javna podjetja, nepridobitne organizacije in samostojni podjetniki posamezniki. Omenjenih organizacij ni posebej obravnavanih v MSRP (Kusterle, 2004, str. 28–29).

2.2.2. PRIMERJAVA MRS (MSRP) IN US GAAP

Za osnovo primerjave med mednarodnimi in ameriškimi računovodskimi standardi sem vzela le tiste mednarodne računovodske standarde, ki se nanašajo na finančne naložbe in naložbene nepremičnine, to so MRS 1, 16, 17, 21, 23, 27, 28, 31, 32, 36, 39, 40 in MSRP 3, 4, 5. Primerjavo sem zaradi boljše preglednosti povzela v tabeli.

Tabela 1: Izbrane razlike med MSRP in US GAAP

PREDMET PRIMERJAVE	MSRP	US GAAP
MRS 1 – primerjava finančnih poročil	Zahteva vsakoletno primerjavo.	Komisija za nadzor delovanja borz in trga vrednostnih papirjev zahteva primerjavo na tri leta.
MRS 1 – kvalifikacija obveznosti do virov sredstev pri refinanciranju	Med dolg. obveznosti, če je refinanciranje končano pred datumom bilance stanja.	Med dolg. obveznosti, če je refinanciranje končano pred datumom izdaje fin. poročil.
MRS 1 – izredne postavke	Prepovedane.	Dovoljene, ampak omejene s postavkami, ki se ne pojavljajo pogosto in so po naravi nenavadne.
MRS 16 – opredmetena osnovna sredstva	Možna je uporaba amortizacije z devalvacijo in oslabitvijo ali ocenjena vrednost, to je poštena vrednost na dan vrednotenja minus kasneje akumulirana devalvacija in oslabitev.	Dovoljena je samo uporaba amortizacije z devalvacijo in oslabitvijo.
MRS 16 – obračunavanje večjih pregledov in stroškov remonta	Uvrstijo kot del stroškov sredstva.	Uvrstijo v izdatke.
MRS 17 – obresti najema	Obravnavane kot predplačilo ali kot naložbene nepremičnine (če so le-te posedovane kot investicije in so vrednotene po pošteni vrednosti s spremembami vrednosti v poslovnem izidu).	Obravnavane kot predplačilo.
MRS 17 – minimalni zneski najema	Vključuje tretjo stranko (poroka), povezano z najetimi sredstvi.	Izključuje tretjo stranko.

Nadaljevanje tabele 1

PREDMET PRIMERJAVE	MSRP	US GAAP
---------------------------	-------------	----------------

MRS 17 – priznanje dobička pri prodaji in pri izvršitvi povratnega zakupa	Dobiček se prizna takoj.	Dobiček se amortizira skozi obdobje najema.
MRS 17 – razkritja v zvezi z dospelostmi najema	Manj podrobna.	Bolj podrobna.
MRS 23 – stroški sposojanja povezani s sredstvi, ki vzamejo precej časa za dokončanje	Kapitalizacija je ena od možnosti.	Kapitalizacija je obvezna.
MRS 23 – stroški sposojanja, ki so primerni za kapitalizacijo	Obresti, določeni pomožni stroški in menjalne razlike, ki se pojavijo zaradi prilagoditve obrasti.	Priznava le obresti.
MRS 27 – razlika v datumah poročanja matičnih podjetij in podružnic	Ne sme biti daljša od treh mesecev; zahtevana je prilagoditev za vse značilnejše medsebojne transakcije.	Ne sme biti daljša od treh mesecev; zahtevano je razkritje za vse značilnejše medsebojne transakcije.
MRS 27 – različne politike računovodenja matičnih podjetij in podružnic	Zahtevana je uskladitev.	Ni zahteve po uskladitvi.
MRS 27 – računovodenje investicij v podružnice	Naložbena metoda.	Naložbena ali kapitalaska metoda.
MRS 28 – razlika v datumah poročanja investitorja in družbenika	Ne sme biti daljša od treh mesecev; zahtevana je prilagoditev za vse značilnejše medsebojne transakcije.	Ne sme biti daljša od treh mesecev; zahtevano je razkritje za vse značilnejše medsebojne transakcije.
MRS 28 – različne politike računovodenja investitorja in družbenika	Zahtevana je uskladitev.	Ni zahteve po uskladitvi.
MRS 28 – računovodenje investicij v pridružena podjetja	Naložbena metoda.	Naložbena ali kapitalaska metoda.
MRS 31 – investicije v združena podjetja	Kapitalska metoda ali sorazmerna konsolidacija.	Kapitalska metoda.

Nadaljevanje tabele 1

PREDMET PRIMERJAVE	MSRP	US GAAP
---------------------------	-------------	----------------

MRS 32 – klasifikacija spremenljivih dolžniških inštrumentov s strani izdajatelja	Razdelitev inštrumentov med komponente obveznosti in kapitala pri izdajanju.	Razdelitev inštrumentov med obveznosti.
MRS 36 – kazalec oslabitve	Če knjigovodska vrednost preseže višjo med vrednostjo v uporabi (diskontirana sedanja vrednost pričakovanih prihodnjih denarnih tokov) in pošteno vrednostjo minus stroški prodaje.	Če knjigovodska vrednost preseže nediskontirane pričakovane prihodnje denarne tokove.
MRS 36 – merjenje izgube zaradi oslabitve	Temelji na nadomestljivi vrednosti, ki je večja med uporabno vrednostjo in pošteno vrednostjo minus stroški prodaje.	Temelji na pošteni vrednosti.
MRS 36 – možnost storniranja izgube zaradi oslabitve	Zaželeno, če so izpolnjeni določeni pogoji.	Prepovedano.
MRS 39 – možnost merjenja finančnih sredstev in obveznosti po pošteni vrednosti skozi poslovni izid	Dovoljuje.	Prepoveduje.
MRS 39 – merjenje posojil in terjatev, ki so na razpolago za prodajo, po pošteni vrednosti skozi kapital	Dovoljuje.	Prepoveduje.
MRS 39 – prerazporeditev finančnih inštrumentov v ali iz skupine za trgovanje	Prepovedana.	Dovoljena.
MRS 39 – uporaba kategorije v posesti do zapadlosti; če pride do prodaje sredstev pred dospetjem	Prepovedana za naslednji dve leti (od datuma prodaje).	Prepovedana za naslednji dve leti (od datuma prodaje).
MRS 40 – osnove merjenja naložbenih nepremičnin Nadaljevanje tabele 1	Možna je uporaba modela zmanjševanja vrednosti ali poštene vrednosti skozi PI.	Možna je uporaba modela zmanjševanja vrednosti.
PREDMET PRIMERJAVE	MSRP	US GAAP

MSRP 3 – merjenje manjšinskih deležev	Upošteva se poštena vrednost prevzetega podjetja.	Upošteva se knjigovodska vrednost prevzetega podjetja.
MSRP 3 – nakupi v procesu R & R	Razvrstijo ali v neopredmetena osnovna sredstva (amortizacija) ali v dobro ime (oslabitev).	Razvrstijo v izdatke.
MSRP 4 – pravice in obveznosti, ki izhajajo iz zavarovalnih pogodb	Ta standard le na kratko opisuje zahteve glede pripoznanja in merjenja. Trnutno poteka proces izdaje obsežnega standarda, ki se bo ukvarjal s tem področjem.	Izdano je kar nekaj obsežnih poročil pa tudi drugih računovodskih priročnikov v zvezi s tem področjem.
MSRP 5 – opredelitev opustitve postopka	Bolj omejevalna.	Manj omejevalna.
MSRP 5 – predstavitev opuščanih postopkov	Izguba in dobiček po davku morata biti prikazana v izkazu poslovnega izida.	Zahteva tudi prikaz pred davkom.

Vir: Primerjava med MSRP in US GAAP: podobnosti in razlike, 2006.

2.3. POSTOPKI SPREJEMANJA STANDARDOV

Postopki sprejemanja računovodskih in finančnih standardov se od države do države razlikujejo. V nadaljevanju bom opisala postopke sprejemanja slovenskih, mednarodnih in ameriških standardov.

2.3.1. POSTOPEK SPREJEMANJA SRS

Komisija za SRS deluje pri Slovenskem inštitutu za revizijo (odslej Inštitut) in ima poleg stalnega predsednika, ki ga posebej imenuje strokovni svet Inštituta, še šest članov⁹ (Slovenski računovodski standardi 2006, str. III).

Za sestavitev posameznega SRS imenuje komisija delovno skupino, ki šteje predsednika in dva člana¹⁰. Če SRS posega tudi v druge stroke, se pritegne tudi predstavnike preizkušenih poslovnih finančnikov, davčnikov, notranjih revizorjev, ocenjevalcev vrednosti podjetij in sredstev ali revizorjev informacijskih sistemov (Slovenski računovodski standardi 2006, str. III):

⁹ Najmanj dva člana morata biti univerzitetna profesorja računovodstva in revizije, najmanj dva pooblaščenca revizorja in najmanj dve preizkušeni računovodji.

¹⁰ Enega iz vrst univerzitetnih profesorjev računovodstva in revizije, enega iz vrst pooblaščenih revizorjev in enega iz vrst preizkušenih računovodij.

1. delovna skupina v določenem roku pripravi osnutek standarda in ga preda komisiji;
2. če se z njim strinjata najmanj dve tretjini članov komisije, ga obravnava strokovni svet Inštituta;
3. če se z njim strinjata najmanj dve tretjini članov strokovnega sveta, se objavi v reviji Revizor in da v javno razpravo, ki traja najmanj tri mesece;
4. ista delovna skupina izbira pripombe in predloge iz javne razprave ter jih premišljeno upošteva pri končnem predlogu besedila SRS;
5. končni predlog besedila preda komisiji za SRS;
6. če se s predlogom strinjata najmanj dve tretjini članov komisije, se končni predlog izroči strokovnemu svetu Inštituta;
7. SRS je sprejet, če zanj glasujeta najmanj dve tretjini strokovnega sveta;
8. kot tak se po soglasju ministra za gospodarstvo in ministra za finance objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

2.3.2. POSTOPEK SPREJEMANJA MRS

Na področju računovodskega poročanja v EU ima pomembno vlogo Evropska svetovalna skupina za računovodsko poročanje (odslej EFRAG¹¹). Skupino so oblikovali glavni akterji, zainteresirani za računovodsko poročanje, uporabniki, pripravljalci in računovodska stroka ter nacionalni izdajatelji standardov (Vežjak, 2003, str. 44).

Način odobranja MSRP je sledeč (Vežjak, 2003, str. 45):

1. IASB izda osnutek za razpravo o novem standardu;
2. začne se obvezen proces – trimesečno obdobje javne razprave;
3. EFRAG naslovi pismo s pripombami na IASB;
4. IASB izda MSRP;
5. komisija prosi EFRAG za mnenje o uporabnosti MSRP v EU;
6. EFRAG po javni obravnavi svojega osnutka priporočila poda končno mnenje;
7. MSRP se prevede v vse uradne jezike EU;
8. komisija pripravi osnutek uredbe o prevzemu MSRP;
9. pošiljanje osnutka uredbe in angleške različice MSRP članom Računovodskega urejevalnega odbora (odslej RUO);
10. RUO poda mnenje o uredbi;
11. Evropski parlament v enem mesecu po glasovanju RUO glasuje o uredbi;
12. komisija prevzame MSRP.

2.3.3. POSTOPEK SPREJEMANJA US GAAP

¹¹ European Financial Reporting Advisory Group.

Odbor za finančno-računovodske standarde (odlej FASB¹²) je vpeljal standardiziran postopek za razvijanje računovodskih standardov. Ti postopki se večinoma uporabljajo tudi pri drugih večjih projektih. Koraki omenjenega postopka so naslednji (Postopek sprejemanja US GAAP, 2006):

1. FASB iz različnih virov prejme prošnjo oziroma priporočilo za nov projekt ali nove ugotovitve, ki se tičejo obstoječih standardov;
2. osebje preuči dobljene informacije in svoje ugotovitve da v razpravo na javnih sestankih FASB;
3. FASB glasuje, ali se predlagane spremembe uvrstijo v dnevni red. Za uvrstitev je potrebna večina glasov;
4. FASB na javnih sestankih razpravlja o različnih variantah sprememb in dopolnil, ki jih pripravi osebje;
5. FASB izda osnutek sprememb ali novega standarda (v nekaterih primerih lahko osebje pripravi in izda povabilo za komentarje ali predhodne vpogled v osnutek, še preden je ta izdan);
6. če je potrebno, FASB organizira javni sestanek o osnutku za okroglo mizo;
7. osebje analizira pisma s komentarji, razprave s sestankov in druge informacije, FASB pa predlagane ukrepe pretahta na javnih sestankih;
8. če spremembe dobijo več kot polovico glasov, FASB objavi standard.

3. MEDNARODNE RAČUNOVODSKE ORGANIZACIJE

3.1. ORGANIZACIJE, KI SODELUJEJO PRI SPREJEMANJU SRS

V Sloveniji funkcijo sprejemanja računovodskih standardov prevzema Slovenski inštitut za revizijo. Inštitut je bil ustanovljen 11. januarja 1994. Podlago za njegovo ustanovitev je predstavljal zakon o revidiranju, sprejet julija 1993, ki je za ustanovitelja inštituta postavil Zvezo računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije. Kmalu po ustanovitvi so bili sprejeti prvi temeljni akti, ki so urejali delovanje revizijske stroke v Sloveniji, kot na primer kodeks poklicne etike zunanjega revizorja, temeljna revizijska načela, navodila za delovanje revizijskih družb in drugi (Slovenski inštitut za revizijo, 2006).

V letih svojega delovanja je postajal vedno bolj aktiven ne samo na domačem strokovnem področju, temveč tudi v tujini. Tako je postal član pomembnih strokovnih mednarodnih organizacij, kot so na področju računovodstva Mednarodno združenje računovodskih strokovnjakov, na področju revizije Zveza evropskih revizorjev in na področju ocenjevanja vrednosti Svet za mednarodne standarde ocenjevanja vrednosti (Slovenski inštitut za revizijo, 2006).

Delovanje inštituta zagotavljajo njegovi organi, in sicer:

- svet,

¹² Financial Accounting Standards Board

- revizijski svet,
- strokovni svet in
- direktor.

Poleg omenjenih organov strokovno delo poteka tudi v okviru sekcij, ki združujejo posameznike z določenimi strokovnimi znanji in skrbijo za ustrezen razvoj in ugled posameznih strok. V Prilogi 5 prikazujem organigram Slovenskega inštituta za revizijo.

III.2. ORGANIZACIJE, KI SODELUJEJO PRI SPREJEMANJU MRS

V Prilogi 6 je prikazana struktura Odbora za mednarodne računovodske standarde skupaj z drugimi enotami in medsebojnimi odvisnostmi med enotami. Fundacija sveta za mednarodne računovodske standarde izbere, nadzoruje in financira IASB, ki je znotraj te krovne organizacije organ za pripravljane standardov. IASB financirajo predvsem velike računovodske institucije, privatne finančne institucije, industrijska podjetja z vsega sveta, centralne in razvojne banke ter druge mednarodne in strokovne organizacije (Kusterle, 2004, str. 5).

Temeljni člen fundacije tvorita IASB in skrbniki, pomembno vlogo imata tudi IFRIC in Sosvet za standarde (odslej SAC¹³). Administrativno pomoč vsem organom nudi osebje.

3.2.1 ODBOR ZA MEDNARODNE RAČUNOVODSKE STANDARDE (IASB)

IASB deluje od aprila 2001 kot naslednik Sveta za mednarodne računovodske standarde (IASC), ki je bil ustanovljen junija 1973 z dogovorom strokovnih računovodskih organizacij iz Avstralije, Kanade, Francije, Nemčije, Japonske, Mehike, Nizozemske, Velike Britanije, Irske in Združenih držav Amerike (Žepič, 2005, str. 23).

IASB sestavlja 14 članov (12 s polnim in 2 z nepolnim delovnim časom), ki so visoko strokovno usposobljeni (vsaj pet članov mora biti delujočih revizorjev, vsaj trije morajo imeti izkušnje s sestavljanjem računovodskih izkazov, vsaj trije morajo biti uporabniki računovodskih izkazov, vsaj eden pa mora biti univerzitetni predavatelj) (Kusterle, 2004, str. 6).

Osnovni namen IASB je doseči poenotenje računovodskih načel, ki jih za finančno (računovodsko) poročanje uporabljajo gospodarske družbe in druge organizacije po vsem svetu (Žepič, 2005, str. 23). Namen IASB je kar najbolj uskladiti različne računovodske standarde in računovodske usmeritve, ki veljajo v različnih državah.

Glavna naloga IASB je priprava in potrditev MSRP. Pri svojem delu je neodvisen. Njegovi cilji so (Kusterle, 2004, str. 6):

¹³ Standards Advisory Council.

- v korist javnosti pripraviti eno samo zbirko zelo kakovostnih, razumljivih in uveljavljenih svetovnih računovodskih standardov, ki zahtevajo zelo kakovostne, pregledne in primerljive informacije v računovodskih izkazih in drugem računovodskem poročanju ter pomagajo udeležencem na svetovnih kapitalskih trgih in drugim uporabnikom pri gospodarskem odločanju,
- pospeševati uporabo in strogo izvajanje teh standardov,
- skrbeti za zблиževanje nacionalnih in mednarodnih računovodskih standardov.

3.2.2. SKRBNIKI (ang. TRUSTEES)

Skrbniki usklajujejo dejavnosti Fundacije sveta za mednarodne računovodske standarde (odslej IASCF¹⁴). Njihova naloga je imenovati člane v IASB, IFRIC in SAC. Skrbnikov je 22 in prihajajo iz različnih geografskih in delovnih področij¹⁵. Srečujejo se vsaj dvakrat letno (Statut Fondacije IASC, 2006), preverjajo učinkovitost IASB in njegovo doslednost pri predpisanem delovanju, zbirajo finančna sredstva, odobravajo proračun IASCF in so odgovorni za statutarne spremembe, v kolikor so le-te potrebne (Kusterle, 2004, str. 6).

3.2.3. SOSVET ZA STANDARDE (SAC)

SAC je forum, ki ima okoli 50 članov iz vsega sveta in iz najrazličnejših poklicev. Ustanovljen je bil leta 2001. Na njem lahko sodelujejo tako organizacije kot posamezniki, ki jih zanima oblikovanje mednarodnega računovodskega poročanja. Z njim se mora IASB posvetovati o vseh večjih projektih. Sestanki SAC so vsaj trikrat letno in so odprti za javnost (Standards Advisory Council, 2006).

Njegove naloge so (Statut Fondacije IASC, 2006, 37. člen):

- svetovanje IASB-ju na prednostnih področjih njegovega dela,
- obveščanje IASB-ja o implikacijah predlaganih standardov za sestavljalce in uporabnike računovodskih izkazov,
- dajanje drugih nasvetov IASB-ju ali skrbnikom.

3.2.4. SVET ZA POJASNJEVANJE MEDNARODNIH STANDARDOV RAČUNOVODSKEGA POROČANJA (IFRIC)

IFRIC je bil ustanovljen marca 2002 kot namestnik takratnega SIC. Ima 12 članov z glasovalno pravico in predsednika, ki glasovalne pravice nima. IFRIC se sestaja približno vsakih šest mesecev, sestanki pa so načeloma odprtega značaja. Njegova naloga je zagotavljati pravočasno strokovno usmerjanje ob novo odkritih problemih pri računovodskem poročanju, ki niso izrecno obravnavani v standardih, ki jih izdaja IASB. Strokovno usmerjanje

¹⁴ International Accounting Standards Committee Foundation.

¹⁵ Šest jih je iz Severne Amerike, šest iz Evrope, šest iz Azije in štirje iz katerega koli področja pod pogojem, da je ohranjeno geografsko ravnotežje.

velja tudi za probleme, ki se lahko šele pojavijo. S svojim delovanjem IFRIC podpira natančno in enotno uporabo MSRP.

Skrbniki lahko kot opazovalce povabijo tudi mednarodne organizacije, katerih predstavniki lahko podajo svoja mnenja, nimajo pa možnosti glasovanja. Taki opazovalki sta trenutno Mednarodna organizacija komisij za vrednostne papirje (odslej IOSCO¹⁶) in Evropska komisija (Kusterle, 2004, str. 7).

Naloge IFRIC so naslednje (Statut Fondacije IASC, 2006, 36. člen):

- pojasnjevanje uporabe MRS in MSRP ter pripravljanje časovnega okvira za vprašanja računovodskega poročanja v povezavi z okvirnimi določbami IASB,
- aktivno sodelovanje z nacionalnimi pripravljalci standardov glede na prejšnjo točko in cilji IASB z namenom doseganja visokokakovostnih rešitev pri zблиževanju nacionalnih standardov in MSRP,
- objavljane osnutkov pojasnil, zbiranje pripomb in predlogov javnosti, preučevanje in upoštevanje le-teh pred končno objavo pojasnil,
- poročanje IASB-ju in pridobivanje njegovega dovoljenja za končno objavo pojasnil.

3.2.5. MEDNARODNO ZDRUŽENJE RAČUNOVODSKIH STROKOVNJAKOV (IFAC)

IFAC¹⁷ je globalna organizacija za računovodski poklic, ki ima sedež v New Yorku. Ustanovljen je bil leta 1929. Sedanjo obliko je dobil leta 1977, ko ga je ustanovilo združenje nacionalnih profesionalnih računovodskih organizacij, ki zastopajo računovodske strokovnjake, zaposlene v javni praksi, gospodarstvu, industriji, javnem in izobraževalnem sektorju, pa tudi nekaj specialističnih skupin, ki se stalno srečujejo s tem poklicem. Združenje ima trenutno 163 članov organizacij v 120 državah, ki zastopajo 2,5 milijona računovodskih strokovnjakov (International Federation of Accountants, 2006).

3.2.6. MEDNARODNA ORGANIZACIJA KOMISIJ ZA VREDNOSTNE PAPIRJE (IOSCO)

IOSCO je bil ustanovljen leta 1983 s transformacijo njegovega predhodnika notranjega ameriškega regionalnega združenja v mednarodno telo.

Glavni nameni in naloge so (International Organizations of Securities Commissions, 2006):

- skupno sodelovanje pri promociji regulativnih standardov z namenom vzdrževanja pravičnega, učinkovitega in zdravega trga,
- izmenjava informacij na podlagi izkušenj z namenom promoviranja razvoja domačih trgov,
- združiti napore za osnovanje standardov in učinkovitega nadzora nad mednarodnimi transakcijami vrednostnih papirjev,

¹⁶ International organization of securities commissions.

¹⁷ International federation of accountants.

- zagotoviti medsebojno asistenco z namenom promoviranja integritete trgov z natančno aplikacijo standardov in z učinkovitim nadzorom nad kaznivimi dejanji.

3.2.7. EVROPSKI STROKOVNI ODBOR ZA RAČUNOVODSTVO (FEE)

FEE¹⁸ je bil ustanovljen leta 1987 in ima sedež v Bruslju. Je reprezentativna organizacija za poklic revizorja v Evropi. V odboru je zastopanih 44 poklicnih organizacij iz 32 držav. Glavne naloge odbora so: izboljšanje, harmonizacija in liberalizacija računovodstva v EU ter mednarodno zastopstvo evropskih revizorjev (Federation des Experts Comptables Europeens, 2006).

3.2.8. EVROPSKA SVETOVALNA SKUPINA ZA RAČUNOVODSKO POROČANJE (EFRAG)

Je neodvisna organizacija zasebnega sektorja, ki je bila ustanovljena 31. marca 2001. Zagotavlja podporo in strokovno znanje Evropski komisiji (odslej Komisija). EFRAG ima dvostopenjsko strukturo (European Financial Reporting Advisory Group, 2006):

- tehnično strokovna skupina, ki je sestavljena iz desetih visokokvalificiranih neodvisnih tehničnih strokovnjakov iz številnih držav članic in
- nadzorni organ evropskih organizacij.

Cilji EFRAG so (Žepič, 2005, str. 27):

- tehnična podpora Komisiji pri uveljavljanju MSRP v Evropi;
- sodelovanje z IASB v procesu oblikovanja standardov;
- nadzorovati konsistentnost MSRP z evropskimi smernicami;
- v EU nadzorovati razvoj dogodkov, povezanih z MSRP;
- biti povezovalni člen med Komisijo in IASB.

3.3. ORGANIZACIJE, KI SODELJUJEJO PRI SPREJEMANJU GAAP

3.3.1 ODBOR ZA FINANČNO-RAČUNOVODSKE STANDARDE (FASB)

Danes ima pri pripravljanju in sprejemanju US GAAP najbolj vplivno nalogo FASB. Je neodvisno telo, ki sprejema pravila računovodenja. Je del privatnega sektorja in ni vladna agencija. Ima sedem članov iz računovodskih poklicev, industrije, vlade in računovodskih izobraževanj. Podporo tem članom dajejo svetovalni svet in raziskovalno osebje.

FASB je pooblaščen za izdajanje poročil oziroma izjav o finančno-računovodskih standardih, ki predstavljajo uradno obliko US GAAP (Meigs, Meigs, Meigs, 1995, str. 12). Do danes je FASB sprejel 156 teh poročil skupaj s številnimi razlagami in strokovnimi bilteni (Financial Accounting Standards Board, 2006).

¹⁸ Federation des experts comptables europeens.

Poleg izdaje že omenjenih poročil je FASB končal projekt, ki prikazuje oziroma opisuje shematično ogrodje za finančno poročanje. Osnovni namen tega shematičnega ogrodja je zagotoviti usmerjanje FASB pri nadaljnjem razvijanju US GAAP. To ogrodje postavlja naslednje zahteve FASB (Meigs, Meigs, Meigs, 1995, str. 12):

- objektivnost finančnega poročanja,
- zaželjene značilnosti računovodskih informacij, kot so bistvenost, zanesljivost in razumljivost,
- elementi finančnih poročil,
- kriteriji, ki določajo, katere informacije je potrebno vključiti v finančna poročila in
- koncepti ocenjevanja, ki se nanašajo na vrednosti v finančnih poročilih.

3.3.2. AMERIŠKI INŠTITUT KVALIFICIRANIH JAVNIH RAČUNOVODIJ (AICPA)

AICPA¹⁹ je profesionalno združenje kvalificiranih javnih računovodij. Preden se je organiziral FASB, je bila naloga odborov AICPA določanje US GAAP. AICPA aktivno sodeluje pri računovodstvu v številnih pogledih. Razvil je Kodeks poklicne etike, ki ga morajo upoštevati vsi njegovi člani, osnoval je strokovne revizijske standarde, ki jim morajo slediti računovodje pri reviziji finančnih poročil. AICPA dela raziskave o računovodskih temah in o svojih izsledkih poroča IASB-ju (Meigs, Meigs, Meigs, 1995, str. 12).

3.3.3. KOMISIJA ZA NADZOR DELOVANJA BORZ IN TRGA VREDNOSTNIH PAPIRJEV (SEC)

SEC²⁰ je vladna agencija s pravno močjo za snovanje računovodskih načel in zahtev finančnega poročanja za organizacije, ki so v javni lasti. V preteklosti je SEC ponavadi raje prevzel priporočila FASB, kot razvijal svoja računovodska načela. To pomeni, da se računovodska načela snujejo v privatnem sektorju in dobijo moč zakona, ko so prevzeta s strani SEC (Meigs, Meigs, Meigs, 1995, str. 12).

Da bi zagotovili čim bolj razširjeno sprejetje novih standardov, FASB potrebuje podporo SEC. Zato obe organizaciji medsebojno sodelujeta pri razvijanju novih računovodskih standardov. Naloga SEC je pregledovanje finančnih poročil javnih organizacij, če se le-ti pripravljajo v skladu z njegovimi zahtevami. V primeru, da se katera javna organizacija ne drži omenjenih predpisov, lahko SEC začne z zakonskim postopkom zoper organizacijo in odgovornimi posamezniki. To pomeni, da SEC vsiljuje uporabo US GAAP (Meigs, Meigs, Meigs, 1995, str. 12–13).

3.3.4. AMERIŠKO ZDRUŽENJE RAČUNOVODIJ (AAA)

¹⁹ American institute of certified public accountants.

²⁰ Securities and exchange commission.

Člani AAA²¹ so večinoma profesorji računovodstva. Združenje je financiralo veliko raziskav in monografij, v katerih so različni avtorji izrazili svoja mnenja o različnih temah s področja računovodstva. AAA nima pravice vsiljevati svojih mnenj; določen vpliv imajo le njihovi avtorji in prepričljivost argumentov, s katerimi zagovarjajo svoje mnenje (Meigs, Meigs, Meigs, 1995, str. 13).

IV. FINANČNE NALOŽBE

Sredstva, ki jih ima poslovni sistem, stalno spreminjajo svoje pojavne oblike. Res pa je, da se del teh sredstev preoblikuje hitreje, del pa počasneje. Nekatera sredstva se v določeni obliki pojavljajo stalno (npr. zemljišča). Glede na hitrost preoblikovanja delimo sredstva na osnovna in obratna sredstva (Hočevar, Igličar, Zaman, 2002, str. 36).

Med osnovna sredstva spadajo stvari in pravice, ki zaradi delovanja v poslovnem procesu postopno prenašajo svojo vrednost na poslovne učinke in se v svojo prvotno pojavno obliko vračajo v obdobju, ki je daljše od leta dni (Hočevar, Igličar, Zaman, 2002, str. 36), z drugimi besedami osnovna sredstva prenašajo svojo vrednost na proizvode in storitve več let prek amortiziranja (Turk et al., 2004, str. 95).

Z obratnimi sredstvi razumemo stvari, pravice in denar, ki se pri sodelovanju v poslovnem procesu porabijo oziroma prehajajo iz ene pojavne oblike v drugo. V prvotno obliko se praviloma vračajo v obdobju, krajšem od leta dni (Hočevar, Igličar, Zaman, 2002, str. 37). Obratna sredstva svojo vrednost v celoti prenesejo na nove učinke, saj v prvotni obliki prenehajo obstajati (Turk et al., 2004, str. 95).

Ne smemo pozabiti tistih sredstev, ki so vložena drugam in jih označujemo kot finančne naložbe. Te niso povezane z nastajanjem poslovnih, ampak finančnih prihodkov. Posebej je treba opozoriti, da je v nekaterih organizacijah (npr. finančne inštitucije) pridobivanje finančnih prihodkov glavna dejavnost (Turk et al., 2004, str. 95). Vendar so lahko finančne naložbe tudi dolgoročne in kratkoročne in so po pretvorbi v denarno obliko prve bolj sorodne z osnovnimi in druge z obratnimi sredstvi, zato lahko vsa sredstva razdelimo tudi na stalna in gibljiva. Stalna sredstva so osnovna sredstva in dolgoročne finančne naložbe, gibljiva sredstva pa obratna sredstva in kratkoročne finančne naložbe. Slednja delitev je predpisana tudi s Slovenskimi računovodskimi standardi (Hočevar, Igličar, Zaman, 2002, str. 37). Finančne naložbe so edine med sredstvi, pri katerih že dejstvo, da so v zalogi, zagotavlja finančne prihodke.

Od 1. januarja 2006 veljajo novi Slovenski računovodski standardi, ki prinašajo nekaj novosti v zvezi s finančnimi naložbami. Prejšnji standardi (veljavni od 1. januarja 2002) so

²¹ American accounting association.

obravnavali posebej dolgoročne finančne naložbe (SRS 3) in kratkoročne finančne naložbe (SRS 6). Z letošnjim letom veljavni standardi pa vse finančne naložbe obravnavajo skupaj pod SRS 3. SRS 6 obravnava naložbene nepremičnine, ki so posebna vrsta finančnih naložb, in jih v prejšnjih standardih nismo poznali kot poseben standard.

SRS namenjata finančnim naložbam svoj standard, medtem ko MSRP in US GAAP ne. MRS 39 obravnava vse finančne instrumente skupaj, US GAAP pa tudi take razdelitve ne pozna. FASB namreč v različnih poročilih obravnava finančne naložbe in nima na enem mestu opredeljenih vseh značilnosti finančnih naložb. Z novimi standardi se je Slovenija približala MSRP, saj skupaj obravnavajo dolgoročne in kratkoročne finančne naložbe.

V nadaljevanju bom primerjala opredelitev finančnih naložb v SRS z opredelitvami v MRS in US GAAP.

4.1. RAZVRŠČANJE FINANČNIH NALOŽB

Finančne naložbe so sestavni del finančnih instrumentov²² podjetja in so finančna sredstva, ki jih ima podjetje naložbenik, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, povečevalo svoje finančne prihodke (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 23).

Finančne naložbe so sestavni del tako finančnih sredstev kakor tudi dolgoročnih in kratkoročnih sredstev podjetja naložbenika. So podlaga finančnih terjatev do pravnih in fizičnih oseb, pri katerih se iz tega naslova pojavlja kapital ali finančni dolg (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 30).

Finančne naložbe so večinoma (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 23):

- naložbe v kapital drugih podjetij (naložbe v kapitalske instrumente),
- naložbe v posojila drugih podjetij, države, območja in občine ali drugih izdajateljev (naložbe v finančne dolgove drugih; sem štejemo tudi kupljene obveznice),
- naložbe v izpeljane finančne instrumente.

Finančne naložbe v kapital in finančne naložbe v posojila se razčlenjujejo na tiste, ki se nanašajo na uskupinjena odvisna podjetja, pridružena in skupaj obvladovana podjetja, in druge (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 23).

²² Finančni instrument je pogodba, na podlagi katere nastane finančno sredstvo ene organizacije in hkrati finančna obveznost ali kapitalski finančni instrument druge organizacije. Pri tem je finančno sredstvo vsako sredstvo, ki je a) denar, b) pogodbeno pravica prejeti denar ali drugo finančno sredstvo, c) pogodbeno pravica zamenjati finančne instrumente z drugimi pod pogoji, ki utegnejo biti ugodni ali č) kapitalski finančni instrument druge organizacije (Turk, 2004, str. 139).

Finančne naložbe se pri začetnem pripoznanju razvrstijo v (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 23):

- a) finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida,
- b) finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo,
- c) finančne naložbe v posojila in terjatve ali
- d) za prodajo razpoložljiva finančna sredstva.

MRS 39 pozna enako klasifikacijo finančnih sredstev, medtem ko US GAAP pozna (FAS 115):

- a) finančne naložbe v posesti do zapadlosti,
- b) finančne naložbe v posesti za trgovanje in
- c) finančne naložbe, razpoložljive za prodajo.

a) Finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida

Pod a je finančno sredstvo, ki izpolnjuje katerega koli od naslednjih pogojev (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 30–31):

- je uvrščeno kot v posesti za trgovanje (je pridobljeno ali prevzeto predvsem za prodajo ali ponovni nakup v kratkem obdobju ali pa del portfelja pripoznanih finančnih inštrumentov, ki so pred kratkim dokazano prinašali dobiček),
- je izpeljan inštrument (razen, če je predviden za varovanje pred tveganjem),
- je vsako finančno sredstvo, ki ga kot tako opredeli podjetje, če zanj obstaja delujoči trg ali če je njegovo vrednost mogoče zanesljivo izmeriti.

MRS 39 prav tako znotraj te skupine poznajo še skupino v posesti za trgovanje, kamor spadajo dolžniški in lastniški vrednostni papirji, ki jim ima podjetje z namenom prodaje v kratkem roku. Velja za vse finančne inštrumente (tudi izpeljane). Namen naložb v tej skupini je kratkoročno doseganje dobička (MRS 39).

Vsako finančno sredstvo se po MRS lahko razvrsti v finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti skozi poslovni izid, če so izpolnjeni določeni pogoji. Odločitev o razporeditvi sredstva v to kategorijo je nepreklicna, ker bodisi (MRS 39):

- eliminira ali občutno zmanjša neskladnost merjenja ali pripoznanja,
- se skupina finančnih sredstev, finančnih obveznosti ali oboje upravlja in ocenjuje na osnovi poštene vrednosti,
- pogodba vsebuje enega ali več neodvisno vloženih izpeljanih finančnih sredstev.

V US GAAP obstaja možnost označiti finančno sredstvo po pošteni vrednosti s spremembami poštene vrednosti, pripoznane v poslovnem izidu le, če gre za sestavljeni finančni inštrument, ki med drugim vsebuje tudi izpeljan finančni inštrument, ki bi drugače zahteval separacijo (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

Kar se tiče finančnih naložb v posesti za trgovanje, velja podobno načelo kot pri MRS. Pogosto kupovanje in prodajanje namiguje na trženjski instrument. Velja za vse dolžniške vrednostne papirje in lastniške vrednostne papirje, ki imajo jasno določljivo pošteno vrednost (FAS 115).

b) Finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo

Pod b so neizpeljana finančna sredstva z določenimi ali določljivimi plačili in določeno zapadlostjo v plačilo, ki jih podjetje namerava in zmore posedovati do zapadlosti v plačilo (razen tistih, ki jih opredeli pod a, c ali d). Namen in zmožnost se morata preveriti na vsak dan bilance stanja (Vezjak, 2005, str. 17).

Zelo podobna pravila v zvezi s to skupino zasledimo tudi v MRS in US GAAP. V to skupino spadajo finančna sredstva, ki jih ima podjetje z namenom in zmožnostjo, da jih drži do zapadlosti. Sem ne spadajo lastniški vrednostni papirji, ker imajo nedefinirano dospelost. Pogoj razporeditve sredstva v to skupino je, enako kot v SRS, namen in sposobnost obdržati sredstvo do zapadlosti (MRS 39).

c) Finančne naložbe v posojila in terjatve

Posojila (c) so neizpeljana finančna sredstva z določenimi ali določljivimi plačili, ki ne kotirajo na delujočem trgu, razen tistih, ki jih podjetje namerava prodati takoj ali v kratkem obdobju (razvrstijo se kot v posesti za trgovanje), in tista, ki jih podjetje že na začetku razvrsti kot razpoložljiva za prodajo ali v skupino, izmerjeno po pošteni vrednosti prek poslovnega izida (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 31). Enako klasifikacijo te skupine vsebuje tudi MRS 39.

Na drugi strani pa US GAAP ne poznajo te kategorije, ampak se usmerjajo bolj v opredelitev zaščite, garancije (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

d) Za prodajo razpoložljiva finančna sredstva

Za prodajo razpoložljiva finančna sredstva (d) so tista neizpeljana finančna sredstva, ki niso razvrščena pod a, b ali c (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 31). V to skupino se lahko uvrsti tudi finančno sredstvo, ki ga podjetje namerava obdržati do zapadlosti ali posojilo ali terjatev pri njegovem (njenem) začetnem pripoznanju (Vezjak, 2005, str. 18).

Po drugih dveh vrstah standardov pa ta postavka vključuje dolžniške in lastniške vrednostne papirje, osnovane z namenom prodaje (razen tistih lastniških, ki so v posesti za trgovanje), in tiste, ki niso uvrščeni v nobeno od zgornjih skupin (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

4.1.2. PRERAZVRSTITEV SREDSTEV MED KATEGORIJAMI

Prerazvrstitev je v MRS in SRS redka. Po MRS je celo prepovedan prehod v in iz skupine sredstev, merjenih po pošteni vrednosti skozi poslovni izid.

Podjetje finančnega instrumenta ne sme razvrstiti med finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, če je instrument v posesti ali izdan (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 31).

Podjetju je prepovedano uvrstiti katero koli finančno sredstvo v skupino v posesti do zapadlosti, če je v tekočem ali prejšnjih dveh poslovnih letih prodalo ali prerazvrstilo več kot nepomemben znesek finančnih naložb v posesti do zapadlosti pred zapadlostjo, razen naslednjih izjem (Vežjak, 2005, str. 18):

- se zgodijo manj kot tri mesece pred zapadlostjo v plačilo, kar pomeni, da spremembe tržne obrestne mere ne morejo pomembno vplivati na pošteno vrednost sredstva,
- se pojavijo potem, ko podjetje zbere skoraj vso izvirno glavnico finančnega sredstva z načrtovanimi plačili ali predplačili,
- so pripisljive poslovnemu dogodku, ki ga podjetje ne obvladuje ter se ne ponavlja in ga podjetje ne more pričakovati.

Iz kategorije sredstev v posesti do dospelosti se sredstva prenesejo v skupino za prodajo. V večini primerov tak prenos pomeni tudi zaprtje in izpraznitev skupine v posesti do zapadlosti za naslednji dve leti. Ta sredstva so potem ponovno ovrednotena na pošteno vrednost, vsaka sprememba pa je pripoznana v kapitalu. Po preteku dveh let je dovoljeno ponovno pripoznanje sredstev v kategoriji v posesti do zapadlosti. Takrat se knjigovodska vrednost na datum ponovnega pripoznanja nadomesti z odplačano vrednostjo sredstev (to velja za MRS 39 in SRS 3).

Če je prišlo do nedovoljene prodaje ali prerazvrstitve sredstva v posesti do zapadlosti, se morajo vsa obstoječa sredstva v posesti do zapadlosti prerazvrstitvi kot za prodajo razpoložljiva finančna sredstva za tekoče in naslednji dve poslovni leti, in to v celotni skupini podjetij (Vežjak, 2005, str. 18).

US GAAP ne govorijo o tem, koliko časa mora biti skupina v posesti do zapadlosti zaprta. SEC zahteva dve leti (FAS 115).

Pri finančnih sredstvih, ki nimajo določene dospelosti, dobički in izgube, ki so že pripoznani v kapitalu, ostanejo v kapitalu dokler finančno sredstvo ni oslABLJENO ali je zanj odpravljeno pripoznanje. Pri finančnih sredstvih, ki imajo določeno dospelost, so dobički in izgube amortizirani skozi preostalo življenjsko dobo, in sicer z metodo učinkovitega donosa (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

Za US GAAP veljajo sledeča pravila pri prehodu med kategorijami (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006):

- *iz skupine v posesti do zapadlosti*; ko pride do spremembe namena oz. zmožnosti ali pa obstajajo dokazi o možnosti kratkoročnega doseganja dobička. Če se sredstva prenesejo v skupino *v posesti za trgovanje*, se ponovno izmerijo po pošteni vrednosti, spremembe pa se pripoznajo v poslovnem izidu. Če pa se prenesejo v skupino *v posesti za prodajo*, se sprememba poštene vrednosti pripozna v kapitalu.
- *v skupino v posesti do zapadlosti*; poštena vrednost sredstva na datum prerazporeditve postanejo amortizacijski stroški. Vse pretekle izgube in stroški, ki so pripoznani v kapitalu, so zamortizirani v preostali dobi koristnosti sredstva. Razlika med novimi amortizacijskimi stroški in vrednostjo za plačilo ob dospelosti se tretira kot prilagoditev dobička.
- *skupina v posesti za prodajo*; prenosi iz (v) kategorije naj bi bile redke.

4.2. PRIPOZNAVANJE IN ODPRAVLJANJE PRIPOZNAJ FINANČNIH NALOŽB

Finančna naložba kot finančno sredstvo se v knjigovodskih razvidih in bilanci stanja pripozna, če sta izpolnjena dva pogoja, in sicer verjetnost pritoka gospodarskih koristi, povezanih s finančno naložbo, in možnost zanesljive izmere nabavne vrednosti. Pri običajnem nakupu finančnega sredstva se le-ta pripozna ali z dnem trgovanja ali z dnem poravnave. Enako velja za običajne prodaje finančnih sredstev. Pri tem je pomembno, da se izbrani način dosledno uporablja za vse običajne nakupe in prodaje (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 24).

MRS in US GAAP zahtevajo, da podjetje pripozna finančno sredstvo takrat in le takrat, ko postane udeležen v pogodbeno določene koristi v zvezi s finančnim inštrumentom (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

V bilanci stanja so finančne naložbe razvrščene kot dolgoročne ali kot kratkoročne. Dolgoročne so tiste, ki jih ima naložbenik v posesti dalj kot leto dni in ne za trgovanje (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 24).

Finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, so praviloma kratkoročne finančne naložbe. Tiste dolgoročne finančne naložbe v dolgove, ki zapadejo v plačilo v letu dni po datumu bilance stanja, se prenesejo med kratkoročne. Med kratkoročne se prenesejo tudi tiste dolgoročne finančne naložbe, ki zaradi stečaja, likvidacije dolžnikov prenehajo biti dolgoročne. Kratkoročna finančna naložba se na drugi strani lahko spremeni v dolgoročno ob utemeljenih razlogih in na podlagi pogodb. Prenašanje tako enih kot drugih pa poteka posamič po knjigovodski vrednosti (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 24).

Finančna naložba se odpravi, če se ne obvladujejo več nanjo vezane pogodbene pravice. To pomeni, da se pravice do koristi izrabijo, ugasnejo ali se prenesejo skoraj vsa tveganja in koristi, povezani z lastništvom finančnih naložb (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 24).

Pripoznanje finančnega sredstva se po MRS odpravi ko (MRS 39):

- pravice do denarnih tokov sredstva zapadejo;
- se prenesejo pravice do denarnih tokov sredstva, vsa tveganja in nagrade lastništva nad sredstvom;
- je prenešana kontrola nad sredstvom.

Podjetje odpravi pripoznanje finančnega sredstva, če so prenešana vsa tveganja in nagrade lastništva nad sredstvom (npr. prodaja finančnega sredstva brez posebnih pogojev). Pripoznanje sredstva se nadaljuje, če obdrži bistven del tveganj in nagrad. Če podjetje le-teh niti ne prenese niti obdrži, mora preučiti, ali je obdržal kontrolo nad sredstvom ali ne. Kontrola temelji na dejstvu, ali ima pravico prodati sredstvo ali ne. Odprava pripoznanja se opravi, če je podjetje izgubilo kontrolo nad sredstvom. Če podjetje še obvladuje sredstvo, ga pripoznava še naprej (MRS 39).

Odpravljanje pripoznanj se pri US GAAP razlikuje od MRS in se upravlja s tremi ključnimi testi (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006):

1. izolacija prenesenih sredstev od odstopnika – sredstva morajo biti izolirana tako od odstopnika kot tudi od vseh njegovih upnikov, tudi v primeru stečaja ali prisilne poravnave;
2. sposobnost prevzemnika, da zastavi ali proda finančno sredstvo – prevzemnik mora biti zmožen zastaviti ali zamenjati sredstvo brez omejenosti;
3. odstopnik nima pravice ali obveze do ponovnega nakupa finančnega sredstva – odstopnik ne more obdržati kontrole skozi pravice ali obveze do ponovnega nakupa sredstva.

4.3. ZAČETNO RAČUNOVODSKO MERJENJE FINANČNIH NALOŽB

Finančne naložbe se morajo ob začetnem pripoznanju izmeriti po pošteni vrednosti. Če finančno sredstvo ni razvrščeno med finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, je treba začetni pripoznani vrednosti prišteti še stroške posla, ki izhajajo neposredno iz nakupa ali izdaje finančnih sredstev (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 24). Enako zahtevo zasledimo tudi v MRS in US GAAP.

Če podjetje obračunava finančno naložbo po datumu poravnave, mora naložbo, ki bo pozneje izmerjena po nabavni ali odplačani vrednosti, pripoznati na začetku po njeni pošteni vrednosti

na datum trgovanja, povečani za stroške posla (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 24)

Finančno sredstvo, opredeljeno v skupini po pošteni vrednosti skozi poslovni izid, se mora meriti po pošteni vrednosti z upoštevanjem vseh njemu lastnih tveganj. MRS 39 podrobno opredeljuje, kako se določa poštena vrednost takšnega sredstva. Prepovedani so premiki sredstev iz te skupine v druge ali iz drugih v to skupino (Vezjak, 2005, str. 17).

Dolgoročna finančna naložba v kapital, lastniški vrednostni papir drugih podjetij ali dolžniški vrednostni papir drugih podjetij ali države se ob začetnem pripoznanju ovrednotijo po nabavni vrednosti, ki je enaka bodisi plačanemu znesku denarja ali njegovih ustreznikov bodisi pošteni vrednosti drugih nadomestil za nakup, ki jih je dal naložbenik na dan menjave, povečani za stroške, ki jih je mogoče pripisati neposredno naložbi (Vezjak, 2005, str.20).

4.4. PREVREDNOTOVANJE FINANČNIH NALOŽB

Prevrednotovanje finančne naložbe je sprememba njihove knjigovodske vrednosti in je posledica zunanjih dejavnikov, ki vplivajo na velikost finančnih naložb. Pojavi se kot prevrednotovanje finančnih naložb na njihovo pošteno vrednost, prevrednotovanje zaradi oslabitve finančnih naložb ali prevrednotovanje zaradi odprave njihove oslabitve. Sem ne spadajo pogodbeni pripisi obresti in druge spremembe glavnice naložbe (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 24).

Po začetnem pripoznanju je treba finančna sredstva izmeriti po pošteni vrednosti, brez odšteta stroškov posla, ki se utegnejo pojaviti ob prodaji ali drugačni odtujitvi, razen (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 25):

- finančnih naložb v posojila in finančnih naložb v posesti do zapadlosti v plačilo (te se izmerijo po odplačani vrednosti po metodi efektivnih obresti),
- finančnih naložb v kapitalske inštrumente, za katere ni objavljena cena na delujočem trgu in katerih poštene vrednosti ni mogoče izmeriti (te se izmerijo po nabavni vrednosti).

Pošteno vrednost je treba dokazati. Dokazano pošteno vrednost je možno zanesljivo izmeriti. Pogoji za to je, da (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 25):

- je cena objavljena na delujočem trgu vrednostnih papirjev
- obstaja model vrednotenja, pri katerem so vložki podatkov vanj dokazani, ker prihajajo z delujočega trga.

a) Sprememba poštene vrednosti

Dokazani dobiček ali izguba pri finančnem sredstvu, izmerjenem po *pošteni vrednosti prek poslovnega izida*, se pripozna v poslovnem izidu prek finančnih prihodkov in odhodkov (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 25). Enako velja tudi za MRS in US GAAP.

Pri finančnem sredstvu, *razpoložljivem za prodajo*, se dokazani dobiček ali izguba pripozna neposredno v kapitalu kot povečanje (dobiček) ali zmanjšanje (izguba) presežka iz prevrednotovanja; če je poštena vrednost takega sredstva manjša od njegove pripoznane vrednosti, se pripozna negativni presežek iz prevrednostovanja (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 25). Sprememba poštene vrednosti se iz kapitala v izkaz poslovnega izida prenese, ko je finančno sredstvo prodano, oslabiljeno ali izterjano (MRS 39). Po US GAAP so spremembe poštene vrednosti prikazane v splošnem dohodku (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

Pri finančnih sredstvih, ki se izkazujejo po *odplačani vrednosti*, se dobiček ali izguba pripozna v poslovnem izidu, ko so ta sredstva prevrednotena zaradi oslabilitve ali je zanje odpravljeno pripoznanje. Če podjetje pripozna finančna sredstva ob upoštevanju datuma plačila, se pri teh sredstvih in sredstvih izkazanih po nabavni vrednosti, sprememba poštene vrednosti (med obdobjem prodaje in obdobjem poravnave) ne pripozna (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 25).

Preračuni tistih finančnih sredstev, ki so izraženi v tuji valuti, se pripoznajo v poslovnem izidu. Prav tako tudi obresti, izračunane po metodi efektivnih obresti, in dividende za kapitalski inštrument, ko podjetje pridobi pravico do plačila (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 25). Dobički in izgube pri pretvorbi iz tujih valut se po MRS pripoznajo v izkazu poslovnega izida, po US GAAP pa v kapitalu (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

b) Prevrednotovanje zaradi oslabilitve in odprave oslabilitve

Na vsak dan bilance stanja je treba oceniti, ali obstaja kak nepristranski dokaz o oslabiljenosti finančne naložbe. Če tak dokaz obstaja, je treba finančno naložbo prevrednotiti zaradi oslabilitve. Izgube zaradi oslabilitve nastanejo, če obstajajo objektivni dokazi o oslabilitvi zaradi dogodkov, ki so nastali po začetnem pripoznavanju finančne naložbe in jih je možno zanesljivo oceniti (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 25).

Pri finančnih naložbah *v posesti do zapadlosti in v posojila v plačilo*, izkazanih po odplačani vrednosti, se znesek izgube zaradi oslabilitve izmeri kot razlika med knjigovodsko vrednostjo finančnega sredstva in sedanjo vrednostjo pričakovanih prihodnjih denarnih tokov (diskontiranih po efektivni obrestni meri). Knjigovodsko vrednost je treba zmanjšati

neposredno ali prek konta popravka vrednosti, izguba pa se mora pripoznati v poslovnem izidu kot prevrednotovalni finančni odhodek (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 25–26).

Če se v naslednjem obdobju velikost izgube zmanjša in je mogoče zmanjšanje nepristransko povezati z dogodkom po pripoznanju oslabitve, je treba že prej pripoznano izgubo razveljaviti ali neposredno ali s preračunom na kontu popravka vrednosti. Razveljavitev izgube zaradi oslabitve se mora pripoznati v poslovnem izidu kot prevrednotovalni finančni prihodek (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 26).

Če obstajajo nepristranski dokazi, da je nastala izguba zaradi oslabitve pri finančni naložbi v *kapitalski instrument*, za katerega ni objavljena cena na delujočem trgu in ki ni izkazan po pošteni vrednosti, temveč po nabavni vrednosti, ker njegove poštene vrednosti ni mogoče zanesljivo izmeriti, ali v *izpeljan finančni instrument*, ki je z njim povezan in ga je treba poravnati z dobavo kapitalskih instrumentov, za katere ni objavljena cena na delujočem trgu, se znesek izgube zaradi oslabitve izmeri kot razlika med knjigovodsko vrednostjo finančnega sredstva in sedanjo vrednostjo pričakovanih prihodnjih denarnih tokov, diskontiranih po trenutni tržni donosnosti za podobna finančna sredstva, in pripozna kot prevrednotovalni finančni odhodek. Takšnih izgub zaradi oslabitve ni dovoljeno razveljaviti (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 26).

Če je bilo zmanjšanje poštene vrednosti finančnega sredstva, ki je *na razpolago za prodajo*, pripoznano kot neposredno negativni presežek iz prevrednotenja in obstajajo nepristranski dokazi, da je to sredstvo oslabljeno, se za nabrano izgubo najprej zmanjša negativni presežek iz prevrednotenja in pripoznajo prevrednotovalni finančni odhodki. Znesek celotne nabrane izgube je razlika med nabavno vrednostjo (po odštetju vseh vračil in odplačil glavnice) in sprotno pošteno vrednostjo, zmanjšano za izgubo zaradi oslabitve takšnega finančnega sredstva, ki je bila pripoznana v poslovnem izidu kot prevrednotovalni finančni odhodek (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 26).

Izgube zaradi oslabitve, ki so priznane v poslovnem izidu za finančno naložbo v *kapitalski instrument*, razvrščen kot *razpoložljiv za prodajo*, se ne morejo razveljaviti prek poslovnega izida, medtem ko se za dolgovni finančni instrument znesek razveljavitve pripozna v poslovnem izidu kot prevrednotovalni finančni prihodek (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 26).

Pri odpravi pripoznanja finančnega sredstva v celoti se razlika med knjigovodsko vrednostjo in vsoto prejetih nadomestil, vključno z novimi dobljenimi sredstvi, zmanjšanimi za nove prevzete obveznosti, in nabranih dobičkov in izgub, pripoznanih neposredno v kapitalu, pripozna v poslovnem izidu (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 26).

MRS in US GAAP imajo podobne zahteve v zvezi z oslabitvijo finančnih sredstev.

Izguba zaradi oslabitve je razlika med knjigovodsko vrednostjo sredstva in njegovo nadomestljivo vrednostjo. Nadomestljiva vrednost je višja med pošteno vrednostjo minus stroški prodaje in njegovo uporabno vrednostjo. Uporabna vrednost so prihodnji denarni tokovi, ki so diskontirani na sedanjo vrednost s tržno določeno obrestno mero pred obdavčenjem, ki predstavlja trenutno oceno časovne vrednosti denarja in tveganja, povezana s tem sredstvom – MRS (MRS 39).

Podjetja naj bi pretehtala oslabitev finančnih sredstev, ko se pojavi kazalec, ki kaže na oslabiljenost, kot na primer poslabšanje kreditne sposobnosti organizacije, kjer imamo naložena sredstva, dejanska prekinitvev pogodbe, visoka verjetnost stečaja ali izginjanje aktivnega trga za določeno finančno sredstvo. V primeru kapitalskega inštrumenta je kazalec oslabiljenosti lahko tudi občuten padec poštene vrednosti, in sicer pod stroške te naložbe. Če je tak padec posledica rasti netvegane obrestne mere, ni nujno, da gre za oslabitev. Izgube zaradi oslabitve se stornirajo, če je prišlo do sprememb v ekonomskih razmerah ali v pričakovani uporabi sredstva. Navedene značilnosti veljajo za MRS (MRS 39).

Na drugi strani pa US GAAP zahteva odpis finančnega sredstva, ko podjetje ugotovi, da padec poštene vrednosti ni le začasen. Kazalci oslabitve so: finančno stanje organizacije, kjer ima naložena sredstva, trajanje in obseg, ko je tržna vrednost pod stroški. US GAAP zahteva od vodstva, da pretehta, ali obstaja razlog in se pričakuje, da vrednost dolgoročnega sredstva ni nadomestljiva. Pri vsaki oslabitvi gre za to, da je poštena vrednost sredstva nižja od njegove knjigovodske vrednosti. Izguba zaradi oslabitve se meri kot presežek knjigovodske vrednosti nad pošteno vrednostjo. Poštena vrednost je ali tržna vrednost (če obstaja aktiven trg za sredstvo) ali cena, ki predstavlja najboljšo možno informacijo v zvezi z vrednostjo sredstva (cena za podobna sredstva, vsota diskontiranih prihodnjih denarnih tokov ali druge tehnike vrednotenja z uporabo tržnih predpostavk) – US GAAP (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

US GAAP in MRS imata podobne zahteve pri oslabitvi finančnih sredstev (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

- Za finančna sredstva, vrednotena po odplačani vrednosti, je izguba zaradi oslabitve razlika med knjigovodsko vrednostjo in ocenjeno nadomestljivo vrednostjo (sedanja vrednost prihodnjih denarnih tokov diskontiranih z efektivno obrestno mero tega inštrumenta).
- Za finančna sredstva, vrednotena po pošteni vrednosti, je nadomestljiva vrednost bodisi določena s tržno ceno bodisi je sedanja vrednost pričakovanih prihodnjih denarnih tokov diskontiranih s trenutno tržno obrestno mero.

Ameriški standardi prepovedujejo odpravo oslabitve za dolžniške in lastniške vrednostne papirje, ki so razvrščeni v skupino *v posesti za prodajo*, medtem ko pri MRS ta prepoved velja le za lastniške vrednostne papirje v posesti za prodajo. MRS pri odpravi oslabitve

zahteva, da se spremembe pripoznajo v izkazu poslovnega izida (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

4.5. USKUPNJEVANJE FINANČNIH NALOŽB

Uskupnjevanje pomeni, da podjetja v skupini sestavijo bilanco stanja, kot da bi šlo za eno samo podjetje. Se pravi, da finančne naložbe v skupni bilanci stanja predstavljajo finančne naložbe obvladujočega podjetja in vseh odvisnih podjetij. Uskupinjene finančne naložbe se ne vodijo na posebnih kontih, ampak se povzemajo iz posamičnih bilanc stanja uskupinjenih podjetij, na podlagi dodatnih podatkov in prilagoditev. Ti se nanašajo predvsem na prevedbo v predstavitveno valuto obvladujočega podjetja, na izločitev medsebojnih finančnih razmerij in na prevrednotenja v zvezi z uskupnjevanjem, zato se vsota uskupinjenih finančnih naložb razlikuje od vsote knjigovodskih vrednosti finančnih naložb (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 26–27).

MRS 27 zahteva pripravo konsolidiranih finančnih izkazov, ki vključujejo vse podružnice, razen v primerih (MRS 27):

- ko je obvladujoče podjetje tudi samo v lasti nekoga drugega,
- manjšinski lastniki so bili obveščeni in se strinjajo, da se konsolidiranih izkazov ne pripravlja (velja le za vrednostne papirje, s katerimi se ne trguje javno),
- obvladujoče podjetje ni v procesu izdajanja vrednostnih papirjev, ki bi bili na razpolago na javnih trgih vrednostnih papirjev,
- če neposredno ali najvišje matično podjetje pripravlja konsolidirane izkaze po navodilih MRS.

US GAAP ne dovoljujejo nobenih izjem pri pripravi konsolidiranih finančnih izkazov, ker se le-ti smatrajo za pomembnejše. Zahteva po pripravi konsolidiranih finančnih izkazih velja za vsa javna podjetja (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

Vse finančne naložbe je treba predstaviti v predstavitveni valuti obvladujočega podjetja. Če imajo odvisna podjetja drugačno predstavitveno valuto od obvladujočega podjetja, je treba finančne naložbe prevesti, in sicer po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan bilance stanja (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 27).

Posojila med uskupinjenimi podjetji je treba izločiti iz skupne bilance stanja, in sicer na strani uskupinjenih finančnih naložb in na strani posojil. Če znesek pri pobotanju ni enak v vseh podjetjih, je treba ugotoviti vzrok in razliko odpraviti.

- Neprave razlike v zneskih se pojavijo zaradi napak, kot so napačne knjižbe, časovno neuskklajeni obračuni, časovno različni prikazi in podobno.

- Prave razlike se pojavijo zaradi različnih načinov vrednotenja. Odprava teh razlik vpliva najprej na uskupnjevalne finančne prihodke ali odhodke, preko teh na poslovni izid in naprej na preneseni čisti dobiček (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 27).

Obveznice in drugi dolžniški vrednostni papirji, ki se pri enem podjetju v skupini pojavijo kot finančne naložbe in pri drugem kot finančne obveznosti, so lahko enaki le ob njihovem nastanku. Kasneje se namreč njihova nakupna vrednost razlikuje od nominalne vrednosti, poleg tega lahko pride tudi do prevrednotovanja. Uskupnjevalno razliko, ki se nanaša na obravnavano poslovno obdobje in se pojavi pri uskupnjevanju, je treba obračunati v skupnih finančnih prihodkih in odhodkih. Če pa gre za razliko iz prejšnjih obdobj, jo je treba obračunati v prenesenem čistem dobičku (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 27).

Finančne naložbe v finančne dolgove in kapitalske inštrumente skupaj obvladovanega podjetja se v skupinski bilanci stanja upoštevajo po metodi sorazmernega uskupinjevanja ali po kapitalski metodi (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 27). Finančne naložbe v družbenike se obračunavajo po kapitalski metodi, finančne naložbe v združena podjetja pa po proporcionalni konsolidaciji ali po kapitalski metodi (MRS 28 in 31). Kar se konsolidiranja tiče ni bistvenih razlik med MRS in US GAAP.

Metode uskupinjevanja se razlikujejo glede na kontrolo obvladujoče družbe v povezani družbi. Popolno uskupinjevanje je lastno obvladujočemu podjetju, ki ima večinski (več kot 50 %) vpliv na odvisna podjetja. Pridružena podjetja, kjer gre za pomemben ne pa tudi prevladujoč (20 %–50 %) vpliv, so uskupinjevana po kapitalski metodi. Za naložbo v delnice ali deleže, kjer ne gre za pomemben (manj kot 20 %) vpliv, se uporablja naložbena metoda. Sorazmerno uskupinjevanje pa se uporablja pri skupaj obvladovanih podjetjih (Mahkovic, 2004, str. 18). Pri zadnji skupini MRS 27 dovoljuje poleg uporabe sorazmerne konsolidacije tudi uporabo kapitalske metode, medtem ko US GAAP dovoljujejo le slednjo (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

Glavne lastnosti metod uskupinjevanja opisujem v Prilogi 7.

4.6. RAZKRIVANJE FINANČNIH NALOŽB

Za podjetja, ki niso zavezana reviziji, velja, da morajo razkriti samo tiste informacije in podatke, ki jih zahteva zakon. Vsa ostala podjetja morajo s svojimi razkritji zadostiti zahtevam po SRS 3. Ta razkritja so predpisna za vse pomembne zadeve. Naravo in stopnjo pomembnosti pa opredeli podjetje v svojih aktih. Če obvladujoče podjetje nima več kot polovico glasovalnih pravic (neposredno ali prek odvisnih podjetij) v posameznem odvisnem podjetju, je potrebno razkritje narave razmerja med njima in razlog, zakaj posamezno podjetje ni uskupinjeno (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 27–28).

Podjetje podvižnik mora za skupaj obvladovana podjetja (v katerega so naložene finančne naložbe), ki jih je prevzelo skupaj z drugimi podvižniki ali pa samo, razkriti (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 28):

- svoj del kapitalskih deležev,
- vse svoje obveze v zvezi s svojimi deleži v skupnih podvigih,
- svoj del obvez v zvezi s kapitalom skupaj obvladovanih podjetij.

Pri vseh finančnih naložbah je potrebno razkriti (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 28):

- a) računovodsko usmeritev za določanje nabavne, knjigovodske, poštene in odplačane vrednosti,
- b) pogostost prevrednotovanja finančnih naložb zaradi prevrednotovanja na pošteno vrednost in oslabitve,
- c) datum zadnjega prevrednotenja finančnih naložb ter sodelovanje neodvisnega ocenjevalca pri tem,
- d) gibanje presežka iz prevrednotenja v zvezi s finančnimi naložbami ter prevrednotovalnih finančnih prihodkov in odhodkov v tej zvezi.

Pa tudi naslednje informacije o (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 28):

- a) njeni pošteni vrednosti (če le-te ni mogoče dovolj zanesljivo ugotoviti, se to razkrije skupaj z informacijami o glavnih značilnostih vsake finančne naložbe),
- b) izpostavljenosti različnim vrstam tveganja,
- c) obsegu in vrstah finančnih inštrumentov za varovanje pred tveganjem,
- d) v plačilo zapadlih, pa še ne udenarjenih naložbah.

Pri izpostavljenosti obrestnemu tveganju se razkrivajo (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 28):

- a) pogodbeni roki za popravek obrestne mere ali roki za plačilo (tiste, ki se pojavijo prej),
- b) efektivne obrestne mere, če se uporabijo.

Pri izpostavljenosti kreditnemu tveganju se razkrivajo (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 28):

- a) vrednost, ki najbolje predstavlja največjo možno izpostavljenost takšnemu tveganju na dan bilance stanja (brez upoštevanja poštene vrednosti poročila, če druge stranke ne bi bile sposobne izpolniti svojih obveznosti, ki izhajajo iz finančnih inštrumentov),
- b) pomembno kopičenje kreditnega tveganja.

V MRS 32 so zahteve obširnejše, in sicer je potrebno za vsako vrsto finančnega sredstva, naj je pripoznan ali ne, razkriti (MRS 32):

- informacije o obsegu in vrsti finančnega sredstva, tudi pomembne roke in okoliščine, ki lahko vplivajo na znesek, časovni okvir in gotovost bodočih denarnih tokov,
- sprejete računovodske usmeritve in metode, tudi uporabljena sodila za pripoznavanje in uporabljeno podlago za merjenje,

Kar se tiče dodatnih razkritij v zvezi s finančnimi inštrumenti, ki so izpostavljeni obrestnemu tveganju in tistimi, ki so izpostavljeni kreditnemu tveganju, ni razlik med slovenskimi in mednarodnimi računovodskimi standardi. Prav tako ni razlik v zahtevah po drugih razkritjih.

Med MRS in US GAAP ni bistvenih razlik v zvezi z razkrivanjem. Vsi vključujejo uporabo finančnega sredstva s strani podjetja, informacijo o pošteni vrednosti, podrobnosti v zvezi z aktivnostmi za zavarovanje pred tveganjem in informacije o likvidnosti (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

5. NALOŽBENE NEPREMIČNINE

Finančne naložbe v naložbene nepremičnine, ki so v posesti za trgovanje ali dane v finančni najem, da bi se z njimi dolgoročno dosegali donosi, se štejejo kot posebna vrsta dolgoročnih finančnih naložb. Naložbene nepremičnine kot posebno vrsto dolgoročnih finančnih naložb ne poznamo dolgo, v SRS pa se pojavi šele z letošnjim letom. Gre za nepremičnine, kot so zemljišče, zgradbe ali deli zgradb ali pa oboje, ki jih poseduje lastnik oziroma najemnik pri finančnem najemu, da bi prinašale najemnino ali povečevale vrednost dolgoročne finančne naložbe ali pa oboje. Namen je povečevanje finančnih in ne poslovnih prihodkov.

5.1. RAZVRŠČANJE NALOŽBENIH NEPREMIČNIN

Finančne naložbe v naložbene nepremičnine, ki so v posesti za trgovanje ali dane v finančni najem, da bi se z njimi dolgoročno dosegali donosi, se štejejo kot posebna vrsta dolgoročnih finančnih naložb. Kot naložbena nepremičnina je lahko opredeljena tudi nepremičnina v poslovnem najemu, če je v skladu s preostalim delom opredelitve in jo najemnik meri po pošteni vrednosti. V takem primeru se obračuna kot finančni najem (Vežjak, 2005, str. 18).

Kot sem že omenila, je nepremičnina nepremičnina, posedovana z namenom, da bi prinašala najemnino in/ali povečevala vrednost dolgoročne finančne naložbe. MRS 40 specificira naložbene nepremičnine kot lastnino (zemljišča in nepremičnine), ki jo ima podjetje v posesti z namenom zaslužka bodisi od najemnin bodisi zaradi rasti vrednosti kapitala. V naložbene nepremičnine pa ne sodi lastnina, ki jo podjetje, ki jo poseduje, uporablja samo. V US GAAP ne zasledimo specifične definicije naložbenih nepremičnin (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

Med naložbene nepremičnine štejemo (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 44):

- 1.) zemljišča, posedovana za povečanje vrednosti dolgoročne naložbe (ne za prodajo v bližnji prihodnosti),
- 2.) zemljišča, za katera podjetje ni določilo prihodnje uporabe,
- 3.) zgradbe v lasti ali v finančnem najemu, oddane v poslovni najem,
- 4.) prazne zgradbe, posedovane za oddajo v poslovni najem.

Enaka razvrstitev je opredeljena tudi v MRS 40.

Za odločitev, ali se nepremičnina razvrsti kot naložbena nepremičnina, je potrebna presoja. Pri tem si podjetje pomaga z napotki v MRS (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 44).

Prenose na konte naložbenih nepremičnin ali z njih je treba opraviti samo takrat, ko se spremeni uporaba naložbenih nepremičnin, in sicer (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 47):

- začetek lastniške uporabe (s kontov naložbenih nepremičnin na konte lastniško uporabljanih nepremičnin ali obratno pri koncu lastniške uporabe),
- začetek razvijanja za prodajo (s kontov naložbenih nepremičnin na konte zalog ali obratno pri oddaji v poslovni najem),
- konec gradnje ali razvijanja (s kontov nepremičnin v gradnji ali razvijanju na konte naložbenih nepremičnin).

Pri prenosu s kontov zalog na konte naložbenih nepremičnin se vsaka razlika med knjigovodsko vrednostjo (ko je bilo sredstvo med zalogami) in pošteno vrednostjo (ko je sredstvo med naložbenimi nepremičninami) pripozna v poslovnem izidu. Prav tako se v poslovnem izidu pripoznajo dobički in izgube zaradi umikov iz uporabe ali odtujitev naložbenih nepremičnin (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 47). Enaka zahteva velja tudi za podjetja, ki uporabljajo mednarodne računovodske standarde.

5.2. PRIPOZNAVANJE IN ODPRAVLJANJE PRIPOZNAVANJ NALOŽBENIH NEPREMIČNIN

Naložbena nepremičnina se pripozna kot sredstvo, če sta izpolnjena dva pogoja, ki jih opredeljujejo tudi MRS, in sicer (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 44):

- verjetnost pritoka prihodnjih gospodarskih koristi, povezanih z njo, in
- možnost zanesljive izmere njene nabavne vrednosti.

Pri ugotavljanju, ali postavka zadošča prvemu sodilu za pripoznanje, mora podjetje oceniti stopnjo gotovosti pritoka prihodnjih gospodarskih koristi na podlagi razpoložljivih dokazov v času začetnega pripoznanja. Drugi pogoj za pripoznanje je navadno zlahka izpolnjen, ker menjalni posel, ki dokazuje nakup sredstva, opredeljuje njegovo nabavno vrednost (MRS 40).

Po drugi strani se naložbena nepremičnina preneha pripoznavati, če (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 44):

- se odtuji ali za stalno umakne iz uporabe in
- iz odtujitve ni mogoče pričakovati prihodnjih gospodarskih koristi.

MRS vsebuje podrobno navodilo za kasnejšo razvrstitev naložbenih nepremičnin, in sicer ko pride do spremembe v uporabi. Če se namerava naložbena nepremičnina prodati, se prekvalificira v zaloge. Če pa je namen podjetja samouporaba naložbene nepremičnine, se leta razvrsti v opredmetena osnovna sredstva (SRS 1). Pri US GAAP prerazvrstitve naložbenih nepremičnin niso primerne (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

5.3. ZAČETNO RAČUNOVODSKO MERJENJE NALOŽBENIH NEPREMIČNIN

SRS in MRS zahtevajo, da se mora pri začetnem pripoznanju naložbena nepremičnina ovrednotiti po nabavni vrednosti, ki jo sestavljajo nakupna cena in stroški, ki jih je mogoče neposredno pripisati nakupu (zaslužki za pravne storitve, davki od prenosa nepremičnin in drugi stroški posla). Če podjetje samo zgradi nepremičnino, so njena nabavna vrednost vsi stroški izgradnje, in sicer do datuma dokončanja ali razvijanja. Do tega datuma je potrebno nepremičnino opredeliti kot opredmeteno osnovno sredstvo in uporabljati SRS 1. Od tega datuma naprej nepremičnina postane naložbena in je potrebna uporaba SRS 6. Ta standard velja tudi za obstoječe naložbene nepremičnine, ki so se v preteklosti prenehale razvijati in se ponovno razvijajo, da se bodo v prihodnosti naprej uporabljale kot naložbene nepremičnine. Prav tako v to skupino spadajo tudi finančni najemi nepremičnin. (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 44–45). Enako pravilo velja prav tako za podjetja, ki sledijo mednarodnim računovodskim standardom.

MRS dovoljuje merjenje po metodi poštene vrednosti ali po nabavni vrednosti za vse naložbene nepremičnine. Ko je uporabljena poštena vrednost, se dobički ali izgube zaradi spremembe poštene vrednosti pripoznajo v izkazu poslovnega izida. Knjigovodska vrednost ne devalvira (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

Začetna vrednost deleža v nepremičnini v finančnem najemu, ki je razvrščena kot naložbena, se pripozna po pošteni vrednosti nepremičnine ali pa po sedanji vrednosti najmanjše vsote najemnin (po tisti, ki je manjša). Enak znesek se pripozna kot obveznost.

Nabavna vrednost naložbene nepremičnine, pridobljene v zamenjavo za nedensarno sredstvo ali sredstvo, ki je deloma denarno deloma nedensarno, se določi po pošteni vrednosti, razen če (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 45):

- menjalni posel nima trgovalne vsebine ali
- poštene vrednosti niti enega niti drugega sredstva ni mogoče zanesljivo izmeriti.

Če se prejeto sredstvo ne ovrednoti po pošteni vrednosti, se njegova nabavna vrednost izmeri po knjigovodski vrednosti danega sredstva. Tiste naložbene nepremičnine, ki so pridobljene z državno podporo ali donacijo, se izkazujejo po nabavni vrednosti, če ta ni znana, pa po pošteni vrednosti (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 45).

Po začetnem merjenju naložbene nepremičnine se mora podjetje odločiti za njeno nadaljne merjenje, in sicer po modelu ali nabavne vrednosti ali poštene vrednosti in ta model dosledno uporabljati za vse naložbene nepremičnine. Naložbena nepremičnina se meri po modelu nabavne vrednosti v skladu s SRS 1 (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 45).

Model odplačane vrednosti se za podjetja, ki v svojih računovodstvih uporabljajo US GAAP, uporablja pri nepremičninskih in proizvodnih podjetjih, medtem ko investicijske družbe, zavarovalnice, nepremičninski skladi, ki jih sponzorirajo banke, ki investirajo v nepremičnine, merijo svoje investicije po pošteni vrednosti (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

5.4. PREVREDNOTOVANJE NALOŽBENIH NEPREMIČNIN

Poštena vrednost naložbene nepremičnine odraža tržne pogoje in okoliščine od dneva bilance stanja. Standard ne zahteva, ampak priporoča koriščenje neodvisnega in kvalificiranega ocenjevalca vrednosti. Prevrednotovanje se mora opravljati tako pogosto, da se knjigovodska vrednost ne razlikuje preveč od poštene vrednosti (MRS 40).

Prevrednotenje naložbene nepremičnine je sprememba njene knjigovodske vrednosti zaradi uporabe modela poštene vrednosti. Če je podjetje izbralo model poštene vrednosti in je pošteno vrednost naložbene nepremičnine mogoče izmeriti, je treba nepremičnino po pripoznanju izmeriti po pošteni vrednosti. Poštena vrednost se izmeri na podlagi tržne vrednosti na dan bilance stanja, ki jo običajno ugotovijo pooblaščen ocenjevalci vrednosti na način, ki temelji na mednarodnih standardih ocenjevanja vrednosti. Če je podjetje izbralo model poštene vrednosti in te po pripoznanju ni več mogoče izmeriti, je potrebna izmera naložbene nepremičnine po nabavni vrednosti v skladu s SRS 1 (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 45) oziroma v skladu z MRS 40 (MRS 40).

Dobiček ali izguba, ki izhaja iz spremembe poštene vrednosti naložbene nepremičnine, se pripozna v poslovnem izidu obdobja, v katerem se pojavi (MRS 40). Če se bo knjigovodska vrednost pokrila s prodajo in ne z uporabo, se ta nepremičnina opredeli kot nekratkoročno sredstvo za prodajo ali se uvrsti v skupino za odtujitev za prodajo. Takšna nepremičnina se izmeri po knjigovodski vrednosti ali pošteni vrednosti zmanjšani za stroške prodaje, in sicer po tisti, ki je manjša (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 45).

Podjetje, ki je izbralo model nabavne vrednosti, meri vse svoje naložbene nepremičnine v skladu s SRS 1 oziroma z MRS 16 (Opredmetena osnovna sredstva), to je po nabavni vrednosti, zmanjšani za nabrano amortizacijo in vse nabrane izgube zaradi oslabitve (MRS 40).

Ameriški standardi redko (razen v nekaterih primerih finančnih inštrumentov) uporabljajo uporabo poštene vrednosti, zato je prevrednotovanje v večini primerov prepovedano (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

5.5. USKUPINJEVANJE NALOŽBENIH NEPREMIČNIN

Naložbene nepremičnine v skupni bilanci stanja zajemajo naložbene nepremičnine obvladujočega podjetja in od njega odvisnih podjetij. Uskupinjene naložbene nepremičnine se ne vodijo na posebnih kontih, ampak se povzemajo iz posamičnih bilanc stanja uskupinjenih podjetij, na podlagi dodatnih podatkov in prilagoditev. Ti se nanašajo predvsem na prevedbo v predstavitevno valuto obvladujočega podjetja, na izločitev medsebojnih finančnih razmerij in na prevrednotenja v zvezi z uskupinjevanjem, zato se vsota uskupinjenih naložbenih nepremičnin razlikuje od vsote knjigovodskih vrednosti naložbenih nepremičnin. V primeru, da ima podjetje v skupini v finančnem najemu naložbeno nepremičnino, katere lastnik je drugo podjetje v isti skupini, se ta naložbena nepremičnina v skupinski bilanci stanja izkazuje kot nepremičnina in meri v skladu s SRS 1 (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 45). Tudi po MRS se takšna naložba ne šteje kot naložbena nepremičnina v skupinskih računovodskih izkazih, ker je nepremičnina iz zornega kota skupine kot celote lastniško uporabljana nepremičnina (MRS 40).

Tako kot pri finančnih naložbah je tudi naložbene nepremičnine potrebno predstaviti v valuti obvladujočega podjetja. Če odvisno podjetje predstavlja svoje podatke v drugi valuti kot obvladujoče podjetje, je potrebno naložbene nepremičnine prevesti po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan bilance stanja (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 45).

Pri pretvorbi posamičnih naložbenih nepremičnin v skupinsko bilanco stanja se pojavljajo še izključitve in vključitve iz drugih utemeljenih razlogov (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 45).

Pri uskupinjevanju naložbenih nepremičnin se SRS in MRS ne razlikujejo. US GAAP pa ne daje podrobnih navodil za uskupinjevanje naložbenih nepremičnin, ker ne poznajo definicije le-teh (Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006).

5.6. RAZKRIVANJE NALOŽBENIH NEPREMIČNIN

Za podjetja, ki niso zavezana reviziji, velja, da morajo razkriti samo tiste informacije in podatke, ki jih zahteva zakon. Vsa ostala podjetja pa morajo s svojimi razkritji zadostiti zahtevam po SRS 6 – Naložbene nepremičnine. Ta razkritja so predpisna za vse pomembne zadeve. Naravo in stopnjo pomembnosti podjetje opredeli v svojih aktih (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 45).

Za naložbene nepremičnine (pri uporabi modela poštene vrednosti) mora podjetje razkriti (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 46):

- a) ali uporablja model poštene ali nabavne vrednosti,
- b) če uporablja model poštene vrednosti, ali—in v kakšnih okoliščinah, so deleži nepremičnin pri poslovnem najemu razvrščeni in se obračunavajo kot naložbene nepremičnine,
- c) metode in pomembne predpostavke, uporabljene pri določanju poštene vrednosti naložbenih nepremičnin,
- d) obseg, v katerem je poštena vrednost zasnovana na oceni pooblaščenega ocenjevalca vrednosti; če takšne ocene vrednosti ni bilo, je treba to dejstvo razkriti,
- e) vrednosti, pripoznane v poslovnem izidu:
 - za prihodke od najemnin,
 - neposredne poslovne odhodke (tudi popravila in vzdrževanje), izvirajoče iz naložbenih nepremičnin, ki so ustvarile prihodke od najemnin v obdobju ter
 - neposredne poslovne odhodke (tudi popravila in vzdrževanje), izvirajoče iz naložbenih nepremičnin, ki niso ustvarile prihodke od najemnin v obdobju in
- f) uskladitev knjigovodske vrednosti na začetku in koncu obdobja.

Za naložbene nepremičnine (pri uporabi modela nabavne vrednosti) mora podjetje razkriti (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 46):

- a) ali uporablja model poštene ali nabavne vrednosti,
- b) vrednosti, pripoznane v poslovnem izidu:
 - za prihodke od najemnin,
 - neposredne poslovne odhodke (tudi popravila in vzdrževanje), izvirajoče iz naložbenih nepremičnin, ki so ustvarile prihodke od najemnin v obdobju, ter
 - neposredne poslovne odhodke (tudi popravila in vzdrževanje), izvirajoče iz naložbenih nepremičnin, ki niso ustvarile prihodke od najemnin v obdobju,
- c) uporabljene modele amortiziranja,
- d) dobo koristnosti ali uporabljene stopnje amortiziranja,
- e) nabavno vrednost in nabrano amortizacijo na začetku in koncu obdobja,
- f) uskladitev knjigovodske vrednosti na začetku in koncu obdobja in
- g) pošteno vrednost naložbene nepremičnine.

V primeru, ko ni mogoče izmeriti poštene vrednosti naložbene nepremičnine, je potrebno razkriti (Slovenski računovodski standardi 2006, str. 46):

- a) opis naložbene nepremičnine,
- b) pojasnilo, zakaj poštene vrednosti ni mogoče izmeriti,
- c) če je mogoče, razpon ocen vrednosti, znotraj katerega je zelo verjetno poštena vrednost.

Kar se tiče razkrivanj v zvezi z naložbenimi nepremičninami pri MRS in US GAAP, veljajo enaka pravila kot za finančne naložbe, saj so tam zahteve za vse finančne instrumente skupaj.

VI. SKLEP

V prejšnjih poglavjih sem primerjala ureditev finančnih naložb in naložbenih nepremičnin v SRS, MRS in US GAAP. Razlike med SRS in MRS so precejšnje, a vseeno manjše kot razlike med MRS in US GAAP. Institucije stremijo k poenotenju MRS in US GAAP.

Razlike med MRS in SRS izhajajo iz različnih namenov izdajanja. SRS so nastali z namenom, da oblikovanje računovodskih izkazov ne bi bilo prepuščeno le znanju in interesu zaposlenih v podjetju, MRS pa zato, da bi se zagotovila čim večja mednarodna primerljivost računovodskih izkazov. V ZDA imajo tako vlogo US GAAP, ki so temeljna pravila za finančno poročanje in predstavljajo ogrodje, ki določa, katere informacije so vključene v finančna poročila in kako so te informacije predstavljene. US GAAP se od države do države do neke mere tudi razlikujejo.

SRS imajo svoj standard tako za finančne naložbe kot za naložbene nepremičnine. Prav tako imajo tudi MRS svoj standard za vse finančne instrumente in svojega za naložbene nepremičnine, medtem ko US GAAP nima take razvrstitve.

Vse tri vrste sredstev zahtevajo prerazporeditev finančnih naložb iz skupine v posesti do zapadlosti, če je prišlo do prodaje takih sredstev pred iztekom dospelosti, za dve leti. Standardi so si enotni glede začetnega računovodskega merjenja finančnih naložb, in sicer dajejo možnost merjenja po pošteni ali nabavni vrednosti.

Prevrednotovanje se pojavi kot prevrednotovanje finančnih naložb na njihovo pošteno vrednost, prevrednotovanje zaradi oslabitve finančnih naložb ali prevrednotovanje zaradi odprave njihove oslabitve. Ameriški standardi prepovedujejo odpravo oslabitve za dolžniške in lastniške vrednostne papirje, ki so razvrščeni v skupino v posesti za prodajo, medtem ko pri MRS ta prepoved velja le za lastniške vrednostne papirje v posesti za prodajo. US GAAP zahteva odpis finančnega sredstva, ko podjetje ugotovi, da padec poštene vrednosti ni le začasen.

SRS in MSRP v posebnem standardu definirajo naložbene nepremičnine, medtem ko jih US GAAP ne. Če se namerava naložbena nepremičnina prodati, se po MSRP in SRS prekvalificira v zaloge. Če pa je namen podjetja samouporaba naložbene nepremičnine, se leta razvrsti v opredmetena osnovna sredstva. Po US GAAP prerazvrstitve naložbenih nepremičnin niso primerne. Ameriški standardi v nasprotju s SRS in z MSRP redko uporabljajo pošteno vrednosti, zato je prevrednotovanje v večini primerov prepovedano.

Obravnavani standardi so si enotni glede uskupinjevanja sredstev, in sicer poznajo popolno in sorazmerno uskupinjevanje ter kapitalsko in naložbeno metodo. Prav tako ni bistvenih razlik v zvezi z razkrivanjem finančnih naložb in naložbenih nepremičnin.

LITERATURA

1. Bajde Mateja: Primerjava finančnih naložb po novih in starih SRS. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2003. 48 str.
2. Bregar Katarina: Razlike med slovenskimi in mednarodnimi računovodskimi standardi. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 1999. 61 str.
3. Hočevar Marko, Igličar Aleksander, Zaman Maja: Osnove računovodstva. 2. dopolnjena izdaja. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 446 str.
4. Kusterle Nina: Izbrane razlike med mednarodnimi standardi računovodskega poročanja in slovenskimi računovodskimi standardi ob uporabi mednarodnih standardov računovodskega poročanja leta 2005. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 60 str.
5. Kusterle Nina: Predstavitev MRS 27 in MSRP 3 s pomembnejšimi razlikami med MSRP in SRS pri obravnavi poslovnih združitev. Revizor, Ljubljana, 2005, 7/8, str. 7–25
6. Lakner Sandi: Primerjava ureditve prihodkov in odhodkov po SRS, MRS in smernicah EU. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 45 str.
7. Mahkovic Urška: Skupinski računovodski izkazi. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 43 str.
8. Meigs Robert, Meigs Walter, Meigs Mary: Financial accounting. 8. izdaja. New York: McGraw-Hill, 1995. 685 str.
9. Melavc Dane, Milost Franko: Računovodstvo. Koper : Fakulteta za management Koper, 2003. 353 str.
10. Turk Ivan et al.: Finančno računovodstvo: splošni del. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2004. 814 str.
11. Vezjak Blanka: S priključitvijo k Evropski uniji tudi v Sloveniji obvezni mednarodni računovodski standardi. Revizor, Ljubljana, 2003, 11, str. 30–57
12. Vezjak Blanka: Primerjava SRS 2001 in MSRP 2004 – gospodarske kategorije. Revizor, Ljubljana, 2005, 2, str. 7–30
13. Vozel Petra: Primerjava slovenskih in mednarodnih računovodskih standardov. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2004. 49 str.
14. Vrankar Mateja: Izdelovanje konsolidiranih računovodskih izkazov – postopki in zgledi. III. zvezek. Ljubljana : Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1995. 195 str.
15. Žepič Marko: Razvoj mednarodnih standardov računovodskega poročanja. Diplomsko delo. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2005. 47 str.

VIRI

1. European Financial Reporting Advisory Group. [URL: <http://www.efrag.org/>], 29. 8. 2006.
2. FAS 115 [URL: <http://www.fasb.org/pdf/fas115.pdf>], 13. 10. 2006.
3. Federation des Experts Comptables Europeens. [URL: http://www.fee.be/aboutfee/default.asp?library_ref=1&category_ref=1&content_ref=82], 25. 8. 2006.
4. Financial Accounting Standards Board. [URL: <http://www.fasb.org/st/>], 29. 8. 2006
5. International Federation of Accountants. [URL: <http://www.ifac.org/About/>], 25. 8. 2006.
6. International Organizations of Securities Commissions. [URL: <http://www.iosco.org/about/>], 27. 8. 2006.
7. Ključne razlike med MRS (MSRP) in US GAAP, 2006. (Gradivo, ki ga je izdalo podjetje Deloitte Touche Tohmatsu). [URL: <http://www.iasplus.com/usa/ifrsus.htm>], 20. 9. 2006.
8. MRS 27 [URL: <http://www.iasplus.com/standard/ias27.htm>], 10. 9. 2006.
9. MRS 28 [URL: <http://www.iasplus.com/standard/ias28.htm>], 10. 9. 2006.
10. MRS 31 [URL: <http://www.iasplus.com/standard/ias31.htm>], 10. 9. 2006.
11. MRS 32 [URL: <http://www.iasplus.com/standard/ias32.htm>], 10. 9. 2006.
12. MRS 39 [URL: <http://www.iasplus.com/standard/ias39.htm>], 10. 9. 2006.
13. MRS 40 [URL: <http://www.iasplus.com/standard/ias40.htm>], 10. 9. 2006.
14. Pojasnila SIR-a – publikacije Slovenskega inštituta za revizijo. [URL: <http://www.si-revizija.si/publikacije/index.php>], 23. 8. 2006.
15. Pojasnila MSRP - izdaja Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije. [URL: <http://www.rfr.si/izdaja/MSRP2004.htm>], 22. 8. 2006.
16. Postopek sprejemanja US GAAP. [URL: http://www.fasb.org/facts/due_process.shtml], 5. 9. 2006.
17. Primerjava med MSRP in US GAAP: podobnosti in razlike, 2006. (Gradivo, ki ga je izdalo podjetje PriceWaterHouseCoopers). [URL: <http://www.pwcglobal.com/gx/eng/about/svcs/corporatereporting/SandD.05.pdf>], 20. 9. 2006.
18. Shema trenutno veljavnih MSRP - izdaja Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije [URL: <http://www.rfr.si/izdaja/MSRP2004.htm>], 22. 8. 2006.
19. Slovenski računovodski standardi 2006. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo, 2006, 273 str.
20. Slovenski inštitut za revizijo. [URL: http://www.si-revizija.si/o_siru/index.php], 21. 8. 2006.
21. Standards Advisory Council. [URL: http://www.iasb.org/about/sac_about.asp], 30. 8. 2006

22. Statements of Financial accounting Standards, 2006.
[URL: <http://cpaclass.com/gaap/sfas/gaap-sfas-94.htm>], 18. 6. 2006.
23. Statut Fondacije IASC. [URL: <http://www.iasb.org.uk/about/constitution.asp>], 25. 8. 2006.
24. Struktura IASB. [URL: <http://www.iasb.org/about/structure.asp>], 8. 9. 2006.

Slovar uporabljenih tujih izrazov

Acquisition method	nakupna metoda
Cost method	naložbena metoda
Equity method	kapitalska metoda
Merger accounting	spajalna metoda
One line consolidation	kapitalska metoda
Pooling method	spajalna metoda
Purchase method	nakupna metoda
Trustees	skrbniki

Seznam uporabljenih kratic

AAA	American Accounting Association (Ameriško združenje računovodij)
AICPA	American Institut of Certified Public Accountants (Ameriški inštitut kvalificiranih javnih računovodij)
EFRAG	European Financial Reporting Advisory Group (Evropska svetovalna skupina za računovodsko poročanje)
EU	Evropka unija
FASB	Financial Accounting Standards Board (Odbor za finančno-računovodske standarde)
FEE	Federation des Experts comptables Europeens (Evropski strokovni odbor za računovodstvo)
IASB	International Accounting Standards Board (Odbor za mednarodne računovodske standarde)
IASC	International Accounting Standards Committee (Svet za mednarodne računovodske standarde)
IASCF	International Accounting Standards Committee Foundation (Fundacija sveta za mednarodne računovodske standarde)
IFAC	International Federation of Accountants (Mednarodno združenje računovodskih strokovnjakov)
IFRIC	International Financial Reporting Interpretations Committee (Odbor za pojasnjevanje mednarodnih standardov računovodskega poročanja)
IOSCO	International Organization of securities commissions (Mednarodna organizacija komisij za vrednostne papirje)
MRS	Mednarodni računovodski standardi
MSRP	Mednarodni standardi računovodskega poročanja
RUO	Računovodski urejevalni odbor
SAC	Standards Advisory Council (Sosvet za standarde)
SEC	Securities and Exchange Commission (Komisija za nadzor delovanja borz in trga vrednostnih papirjev)
SIC	Standing Interpretations Committe (Strokovni odbor za pojasnjevanje)
SRS	Slovenski računovodski standardi
US GAAP	Generally Accepted Accounting Principles (Splošno sprejeta računovodska načela)

PRILOGE

PRILOGA 1:	Shema SRS, ki veljajo od 1. 1. 2006	str. 1
PRILOGA 2:	Pojasnila SIR k SRS	str. 2
PRILOGA 3:	Shema trenutno veljavnih MSRP	str. 3
PRILOGA 4:	Pojasnila MSRP	str. 4
PRILOGA 5:	Struktura SIR	str. 5
PRILOGA 6:	Struktura IASB	str. 6
PRILOGA 7:	Metode uskupinjevanja	str. 7

PRILOGA 1

Tabela 2: Shema SRS, ki veljajo od 1. 1. 2006

SRS 1	Opredmetena osnovna sredstva
SRS 2	Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve
SRS 3	Finančne naložbe
SRS 4	Zaloge
SRS 5	Terjatve
SRS 6	Naložbene nepremičnine
SRS 7	Denarna sredstva
SRS 8	Kapital
SRS 9	Dolgoročni dolgovi
SRS 10	Rezervacije
SRS 11	Kratkoročni dolgovi
SRS 12	Kratkoročne časovne razmejitve
SRS 13	Stroški amortizacije
SRS 14	Stroški materiala in storitev
SRS 15	Stroški dela in stroški povračil zaposlencem
SRS 16	Stroški po vrstah, mestih in nosilcih
SRS 17	Odhodki
SRS 18	Prihodki
SRS 19	Vrste poslovnega izida in denarnega izida
SRS 20	Računovodsko predračunavanje in računovodski predračuni
SRS 21	Knjigovodske listine
SRS 22	Poslovne knjige
SRS 23	Računovodsko obračunavanje in računovodski obračuni
SRS 24	Oblike bilance stanja za zunanje poslovno poročanje
SRS 25	Oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje
SRS 26	Oblike izkaza denarnih tokov za zunanje poslovno poročanje
SRS 27	Oblike izkaza gibanja kapitala za zunanje poslovno poročanje
SRS 28	Računovodsko nadziranje in nadziranje računovodenja
SRS 29	Računovodsko proučevanje (računovodsko analiziranje)
SRS 30	Računovodsko informiranje
SRS 32	Računovodske rešitve v zavarovalnicah (preneha veljati 1. januarja 2007)
SRS 33	Računovodske rešitve v društvih in invalidskih organizacijah
SRS 34	Računovodske rešitve v zadrugah
SRS 35	Računovodsko spremljanje gospodarskih javnih služb
SRS 36	Računovodske rešitve v nepridobitnih organizacijah – pravnih osebah zasebnega prava
SRS 37	Računovodske rešitve v podjetjih v stečaju ali likvidaciji
SRS 38	Računovodske rešitve v vzajemnih skladih
SRS 39	Računovodske rešitve pri malih samostojnih podjetnikih posameznikih

Vir: Slovenski računovodski standardi 2006, str. II–III.

PRILOGA 2

Tabela 3: Pojasnila SIR k SRS-jem

Uvod v SRS	Pojasnilo 1 – Sprememba predstavitvene valute
Uvod v SRS	Pojasnilo 2 – Pripoznavanje in odpravljanje pripoznanja sredstev
Uvod v SRS	Pojasnilo 3 – Primerjalni podatki za leto 2005
Uvod v SRS	Pojasnilo 4 – Bistvenost
Uvod v SRS	Pojasnilo 5 – Deli opredmetenih osnovnih sredstev
SRS 1	Pojasnilo 1 – Najemi ter amortiziranje zemljišč in zgradb
SRS 2	Pojasnilo 1 – Emisijski kuponi
SRS 5	Pojasnilo 1 – Terjatve za vstopni davek na dodano vrednost
SRS 18	Pojasnilo 1 – Pripoznavanje prihodkov
SRS 19	Pojasnilo 1 – Pripoznavanje terjatev in obveznosti za odloženi davek
SRS 22	Pojasnilo 1 – Vodenje poslovnih knjig pri združitvah in delitvah

Vir: Pojasnila SIR-a – publikacije Slovenskega inštituta za revizijo, 2006.

PRILOGA 3

Tabela 4: Shema trenutno veljavnih MSRP

MSRP 1	Prva uporaba MSRP
MSRP 2	Plačilo z delnicami
MSRP 3	Poslovne združitve
MSRP 4	Zavarovalne pogodbe
MSRP 5	Nekratkoročna sredstva za prodajo in ustavljeno poslovanje
MSRP 6	Raziskovanje in vrednotenje rudnih bogastev
MRS 1	Predstavljanje računovodskih izkazov
MRS 2	Zaloge
MRS 7	Izkazi finančnega izida (finančnih tokov)
MRS 8	Računovodske usmeritve, spremembe računovodskih ocen in napake
MRS 10	Dogodki po datumu bilance stanja
MRS 11	Pogodbe o gradbenih delih
MRS 12	Davek iz dobička
MRS 14	Poročanje po odsekih
MRS 16	Opredmetena osnovna sredstva (nepremičnine, naprave in oprema)
MRS 17	Najemi
MRS 18	Prihodki
MRS 19	Zasluzki zaposlencev
MRS 20	Obračunavanje državnih podpor in razkrivanje državne pomoči
MRS 21	Vplivi sprememb deviznih tečajev
MRS 23	Stroški izposojanja
MRS 24	Razkrivanje povezanih strank
MRS 26	Obračunavanje in poročanje pokojninskih programov
MRS 27	Skupinski in ločeni računovodski izkazi
MRS 28	Finančne naložbe v pridružena podjetja
MRS 29	Računovodsko poročanje v hiperinflacijskih gospodarstvih
MRS 30	Razkritja v računovodskih izkazih bank in podobnih finančnih institucij
MRS 31	Deleži v skupnih podvigih
MRS 32	Finančni inštrumenti: razkrivanje in predstavljanje
MRS 33	Čisti dobiček na delnico
MRS 34	Medletno računovodsko poročanje
MRS 36	Oslabitev sredstev
MRS 37	Rezervacije, pogojne obveznosti in pogojna sredstva
MRS 38	Neopredmetena sredstva
MRS 39	Finančni inštrumenti: pripoznavanje in merjenje z dodanimi določbami o uporabi možnosti vrednotenja po pošteni vrednosti
MRS 40	Naložbene nepremičnine
MRS 41	Kmetijstvo

Vir: Shema trenutno veljavnih MSRP - izdaja Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2006.

PRILOGA 4

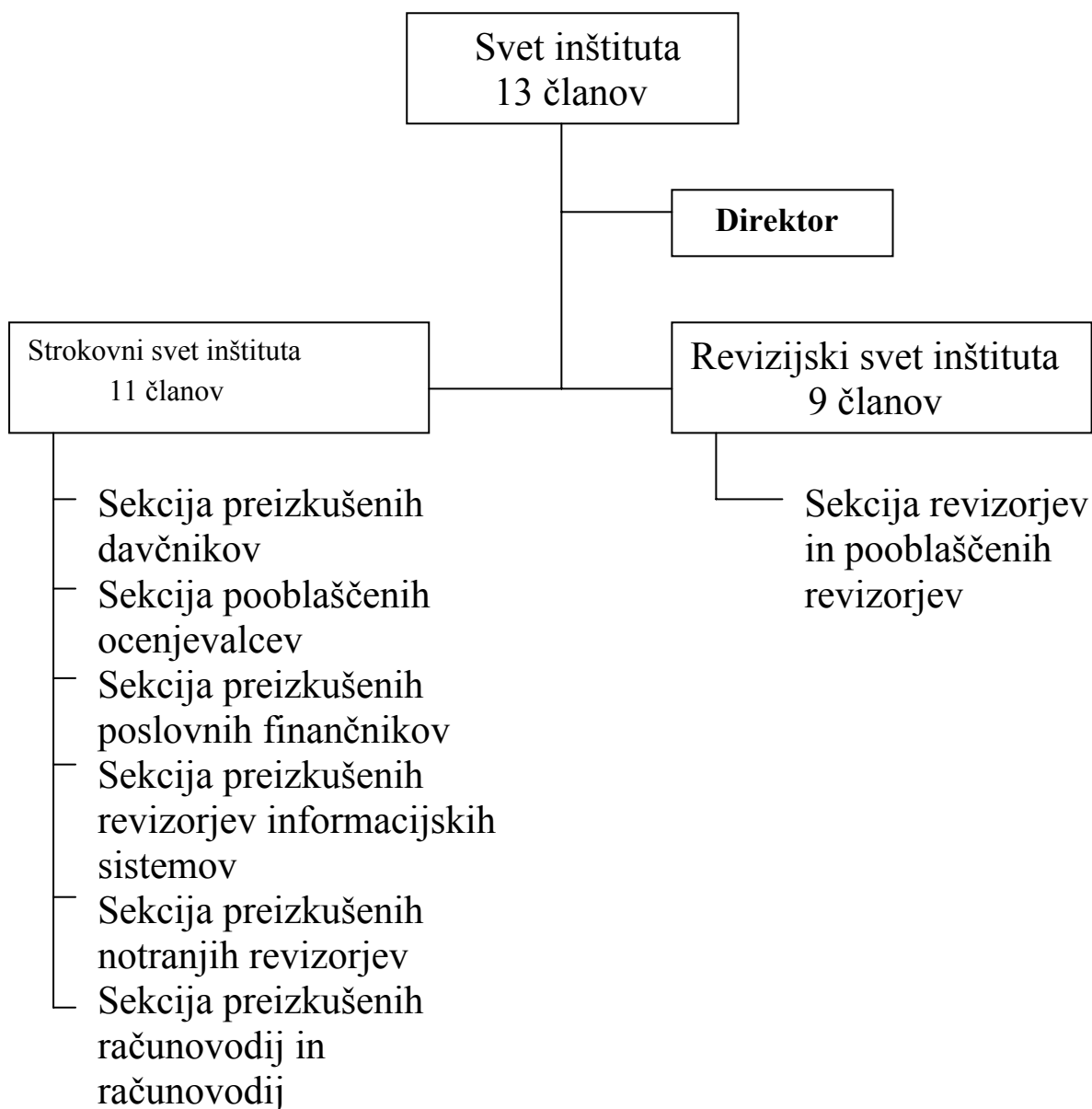
Tabela 5: Pojasnila MSRP

SOP 7	Uvedba evra
SOP 10	Državna pomoč – brez posebnih povezav s poslovnim delovanjem
SOP 12	Uskupinjevanje – enote za posebne namene
SOP 13	Skupaj obvladovana podjetja – nedenarni prispevki podvižnikov
SOP 15	Poslovni najemi – spodbudnine
SOP 21	Davek iz dobička – povrnitev prevrednotenih neamortizljivih sredstev
SOP 25	Dave iz dobička – spremembe davčnega položaja podjetja in njegovih delničarjev
SOP 27	Vrednotenje vsebine transakcij, ki vključujejo pravno obliko najema
SOP 29	Razkritje – dogovori o koncesiji storitev
SOP 31	Prihodki – barter posli, ki vključujejo oglaševalske storitve
SOP 32	Neopredmetena sredstva – stroški spletnih strani
OPMSRP 1	Spremembe v obstoječih obveznostih razgradnje, ponovne vzpostavitve in podobnih obveznosti
OPMSRP 2	Deleži članov v zadrugah in podobni inštrumenti
OPMSRP 4	Določanje ali dogovor vsebuje najem
OPMSRP 5	Pravica do deležev, ki izhajajo iz skladov za razgradnjo, obnovo in ponovno oživljanje okolja

Vir: Pojasnila MSRP - izdaja Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2006.

PRILOGA 5

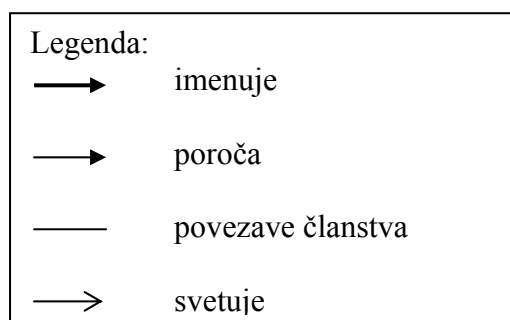
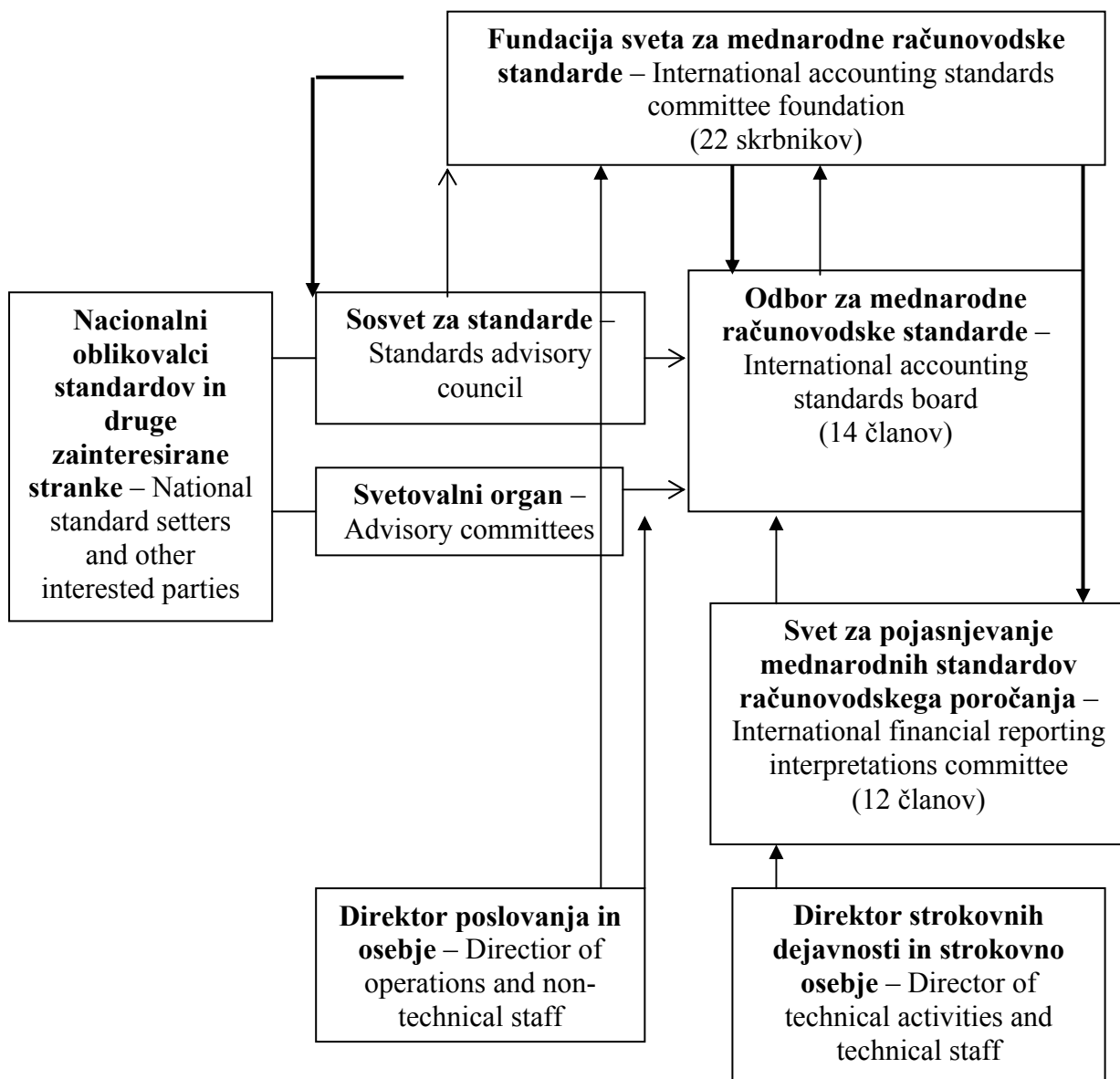
Slika 1: Struktura Slovenskega inštituta za revizijo

Vir: Slovenski inštitut za revizijo, 2006.

PRILOGA 6

Slika 2: Struktura IASB

Vir: Struktura IASB, 2006.

PRILOGA 7: METODE USKUPINJEVANJA

Metode uskupinjevanja se razlikujejo glede na kontrolo obvladujoče družbe v povezani družbi. Popolno uskupinjevanje je lastno obvladujočemu podjetju, ki ima večinski vpliv na odvisna podjetja. Pridružena podjetja, kjer gre za pomemben ne pa tudi prevladujoč vpliv, so uskupinjevana po kapitalski metodi. Za naložbo v delnice ali deleže, kjer ne gre za pomemben vpliv, se uporablja naložbena metoda. Sorazmerno uskupinjevanje pa se uporablja pri skupaj obvladovanih podjetjih (Mahkovic, 2004, str. 18).

1. Popolno uskupinjevanje

Kot sem že omenila, se popolno uskupinjevanje uporablja za tiste družbe, kjer ima matična družba prevladujoč vpliv (več kot 50 %). Gre za to, da matična družba vpliva na poslovanje te družbe in je zato odgovorna za uspešnost poslovanja. Ni pomembno, iz česa izhaja prevladujoč vpliv, ali iz udeležbe v kapitalu ali zaradi česa drugega (Mahkovic, 2004, str. 18).

Popolno uskupinjevanje je združevanje računovodskih izkazov od postavke do postavke, tako da se sorodne postavke seštevajo. Skupino je potrebno predstaviti, kot da gre za eno samo družbo, zato je potrebno: izločiti finančne naložbe in deleže obvladujoče družbe v kapitalu oziroma dolgovih odvisnih družb pa tudi druge medsebojne finančne naložbe in deleže; izločiti medsebojne poslovne terjatve in dolgove; izločiti medsebojne prihodke in odhodke; izločiti neiztržene čiste dobičke in čiste izgube, ki so posledica notranjih poslov znotraj skupine; ponovno obračunati davke in jih časovno razmejiti; posebej izkazati manjšinjske deleže v kapitalu in v čistem dobičku (Mahkovic, 2004, str. 19).

Popolno uskupinjevanje ločimo na dve metodi, in sicer (Mahkovic, 2004, str. 19):

- nakupno metodo (ang.: purchase method, acquisition method) in
- spajalno metodo (ang.: pooling method, merger accounting).

2. Sorazmerno uskupinjevanje

Sorazmerno uskupinjevanje je upoštevanje skupaj obvladovanih družb v skupinskih računovodskih izkazih podvižnika. Postopki sorazmernega uskupinjevanja so podobni postopkom popolnega uskupinjevanja, le da se uskupinjevane kategorije zajemajo samo do velikosti sorazmernega deleža, ki pripada podvižniku. Podvižnik preneha uporabljati sorazmerno uskupinjevanje, če preneha soobvladovati družbo (Mahkovic, 2004, str. 36).

Sorazmerno uskupinjevanje se uporablja pri obračunavanju naložb v družbe, obvladovane skupaj z drugimi. Bistvena značilnost te metode je, da se sredstva, obveznosti, prihodki in odhodki zajemajo v deležu, ki je enak deležu obvladujoče družbe v kapitalu skupaj obvladovane družbe (Mahkovic, 2004, str. 36).

3. Kapitalska metoda (ang.: equity method, one line consolidation)

Če skupina vlaga v kapital drugih podjetij, ki ji omogočajo pomemben vpliv (od 20–50 %) na njihovo poslovanje, tudi delno odgovarja za uspešnost njihovega poslovanja in za donos svoje naložbe. To odgovornost skupina izkazuje tako, da pritegne z uporabo kapitalske metode v svoje računovodske izkaze tudi delež poslovnih izidov povezanih podjetij (Vrankar, 1995, str. 21).

Kapitalska naložba se uporablja pri upoštevanju pridruženih podjetij v skupinskih računovodskih izkazih. To ne velja v primeru, ko gre za finančno naložbo, ki jo naložbenik pridobi in ohranja z namenom, da jo bo v bližnji prihodnosti odtujil (takrat se uporabi naložbena metoda) (Mahkovic, 2004, str. 33).

Uporaba kapitalske metode ni več mogoča od dne, ko naložbenik nima več pomembnega vpliva na pridruženo podjetje, obdrži pa bodisi svojo finančno naložbo bodisi njen del oziroma ni več ustrezna, ker pridruženo podjetje posluje znotraj strogih omejitev, ki pomembno zmanjšujejo njegovo zmožnost prenesti sredstva na naložbenika (Mahkovic, 2004, str. 33).

Finančna naložba po kapitalski metodi je prikazana v nadaljevanju (Mahkovic, 2004, str. 34):

	nabavna vrednost oziroma vrednost deleža na začetku leta
+	sorazmerni čisti dobiček poslovnega leta
-	sorazmerna čista izguba poslovnega leta
-	prejeta izplačila čistega dobička
-	amortizacija poslovnih razlik, pripisanih točno določenim sredstvom
+	spostitev slabega imena
-	amortizacija dobrega imena
=	vrednost deleža na koncu leta.

4. Naložbena metoda (ang.: cost method)

Vse kapitalske naložbe obvladujoče družbe, ki niso naložbe v odvisne ali pridružene družbe, so naložbe v druge družbe. Te finančne naložbe se vrednotijo po naložbeni metodi. Finančna naložba se neposredno ne spreminja glede na poslovni izid družb, v katere ima družba naložena sredstva, razen če se vrednost finančne naložbe zmanjšuje in jo je treba prevrednotiti zaradi oslabitve.

Tako kot pri kapitalski metodi, se tudi pri tej metodi finančne naložbe najprej evidentirajo po svoji nabavni vrednosti. Za razliko od kapitalske metode se finančne naložbe pri tej metodi ne vrednotijo neposredno odvisno od poslovnih rezultatov podjetij, pri katerih imajo vlagatelji naložena svoja sredstva. Vlagatelj upošteva prihodke zgolj s prejetimi zneski iz razdelitve

čistega dobička, ki nastane v podjetju, v katero vlaga, po datumu, ko je bila finančna naložba opravljena. Kljub temu je potrebno ugotoviti, ali finančna naložba izgublja vrednost. Če izguba ni le začasna in če finančna naložba izgublja vrednost, je treba oblikovati popravek vrednosti takšne naložbe (Bajde, 2003, str. 20).